

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Informatikai Kar
Adattudományi és Adattechnológiai Tanszék

**Keretrendszer nagy erőforrás igényű számítások elosztott
végrehajtására**

Kiss Péter

Doktorandusz,
programtervező informatikus (Msc)

Polozgai Máté

programtervező informatikus BSc

Budapest, 2019

Köszönetnyilvánítás

Ezúton szeretném megköszönni a témavezetőmnek, Kiss Péternek, hogy a szakdolgozat ötletemet felkarolta, valamint a szakértelmével a rendszeres konzultációk alkalmával a tanácsaival ellátva segítséget nyújtott a dolgozat elkészítésében.

Köszönettel tartozom szüleimnek, valamint az egész családomnak, hogy türelemmel, és megértéssel támogatták a tanulmányaimat, valamint, hogy minden helyzetben mellettem álltak.

Szeretném hálásan megköszönni az Eötvös Loránd Tudományegyetem Informatikai Kar valamennyi oktatójának, dolgozójának azt a kitartó munkáját, amivel hozzájárulnak ahhoz, hogy a hallgatók magas színvonalú, és versenyképes tudáshoz jussanak.

Köszönöm!

Tartalom

1. Bevezetés	6
1.1. A szakdolgozat ötlete	6
2. Felhasználói dokumentáció	7
2.1. Gráfelméleti fogalmak, jelölések	7
2.2. Minimális rendszerkövetelmények	8
2.3. A program telepítése	8
2.4. A program megnyitása Intellij IDEA-ban	9
2.5. A program funkciói	9
2.5.1. A program indulása	9
2.6. Felhasználói esetek	10
2.6.1. A gráf beolvasása	10
2.6.2. Az keresett út kezdő- és végpontjának megadása	11
2.6.3. A "Basic" gomb funkciója	12
2.6.4. Az "Animation" gomb funkciója	13
2.6.5. A "Stop Server" gomb funkciója	16
2.6.6. Output mappa	16
3. Fejlesztői dokumentáció	18
3.1. Minimális rendszerkövetelmények a fejlesztéshez	18
3.2. Forráskód letöltése	18
3.2.1. Verziókezelés	18
3.2.2. Letöltési lehetőségek	19
3.3. Projekt megnyitása	19
3.4. Felhasznált technológiák	20
3.4.1. Maven	20
3.4.2. Java Message Service	20
3.4.3. Apache ActiveMQ	21

3.4.4. Spark Java.....	21
3.4.5. JSON-Simple	22
3.4.6. Vis.js.....	22
3.5. A program szerkezete	22
3.5.1. A program csomagszerkezete	23
3.5.2. Resources mappa tartalma.....	25
3.5.3. Input mappa tartalma	25
3.5.4. Output mappa tartalma	26
3.6. Magyarázat a forráskódhoz.....	26
3.6.1. Edge osztály.....	26
3.6.2. VertexRoute osztály	27
3.6.3. Vertex osztály	28
3.6.4. Graph osztály	31
3.6.5. GraphReader osztály	32
3.6.6. AlgorithmMessage osztály	33
3.6.7. Producer osztály.....	33
3.6.8. Consumer osztály.....	35
3.6.9. Client osztály	36
3.6.10. Algorithm osztály.....	37
3.6.11. Server osztály.....	42
3.6.12. Main osztály	43
3.7. A weboldal forráskódjai.....	44
3.7.1. Kezdőlap.....	44
3.7.2. Basic.js	45
3.7.3. Animation.js	46
3.8. A Maven konfigurálása	47
3.9. Tesztelés.....	48

3.9.1. JUnit tesztek	48
3.9.2. A weblap manuális tesztelése.	48
4. Összegzés	50
4.1. Továbbfejlesztési lehetőségek.....	50
4.2. Melléklet	50

1. Bevezetés

1.1. A szakdolgozat ötlete

Napjainkban az informatika tudományban nagy szerepe van annak, hogy a komplex, nagy számításigényű feladatokra - amik meghaladják a lokálisan igénybe vehető erőforrásainkat - olyan elosztott keretrendszert tervezzünk, amivel külső erőforrást igénybe véve, az adott feladat végrehajtása optimálisabbá válik, futási ideje pedig jelentősen lerövidül.

A témához igazodva egy olyan, az elosztott végrehajtást támogató rendszer megvalósítása volt a cél, ami egy már meglévő nagy erőforrás igényű algoritmust ültet új alapokra. Így esett a választásom egy legrövidebb útkereső algoritmusra. A szakdolgozat egy speciális gráfkereső algoritmust valósít meg. Az algoritmussal egyszerű, összefüggő gráfokban lehet megkeresni a legrövidebb utat egy adott csúcsból kiindulva egy másikba. A kereső algoritmus működése során a gráf csúcsai kommunikálni fognak egymással üzenetsorok segítségével. A gráf csúcsait tekinthetjük klienseknek, amelyek üzeneteket fogadnak és küldenek egy megadott algoritmus alapján.

A gráfok és a velük kapcsolatos algoritmusok alapvető szerepet játszanak az informatika tudományban. Ezek közül talán a legjelentősebb, és a legtöbb felhasználási területtel rendelkező a legrövidebb utak problémája, aminek segítségével például olyan hétköznapi problémára kaphatunk egyszerű és kézzel fogható megoldást, hogy hogyan jutunk el A városból B városba.

Bár ezeknek a megoldására már számos algoritmus született, a szakdolgozat legfőbb célja, hogy rámutasson azokra az elosztott számítási módszertanokra - bemutassa az ezekhez kapcsolódó technológiákat - melyek során az algoritmus az adatmozgatás minimalizálására törekszik. Az eredmény pedig egy weboldalon kerül szemléltetésre.

2. Felhasználói dokumentáció

A következőkben ismertetésre kerül a program telepítése, összes funkciója, azoknak pontos használata. Továbbá részletezésre kerülnek a felhasználó számára szükséges lépések a program használatához. A felhasználói dokumentáció első felében az alapvető gráf elméleti fogalmakról is szó esik, amelyek elengedhetetlenek a szakdolgozat megértéséhez.

2.1. Gráfelméleti fogalmak, jelölések

Definíció (irányítatlan gráf): A $G=(\alpha, E, V)$ hármast (irányítatlan) gráfnak nevezzük, ha E, V halmazok, $V \neq \emptyset$, $V \cap E = \emptyset$ és $\alpha: E \rightarrow \{\{v, v'\} \mid v, v' \in V\}$. E -t az élek halmazának, V -t a csúcsok (pontok) halmazának nevezzük és α -t az illeszkedési leképezésnek nevezzük. Az α leképezés E minden egyes eleméhez egy V -beli rendezetlen párt rendel.

Definíció (egyszerű gráf): Ha egy él egyetlen csúcsra illeszkedik, azt hurokélnek nevezzük. Ha $e \neq e'$ esetén $\alpha(e) = \alpha(e')$, akkor e és e' párhuzamos élek. Ha egy gráfban nincs sem hurokél, sem párhuzamos élek, akkor azt egyszerű gráfnak nevezzük.

Definíció (szomszédos csúcsok): A $v \neq v'$ csúcsok szomszédosak, ha van olyan $e \in E$, amelyre $v \in \alpha(e)$ és $v' \in \alpha(e)$ egyszerre teljesül.

Definíció (fokszám): A v csúcs fokszámán a rá illeszkedő élek számát értjük, a hurokéleket kétszer számolva. Jelölése $d(v)$ vagy $\deg(v)$

Definíció (izolált csúcs): Ha $d(v)=0$, akkor v -t izolált csúcsnak nevezzük.

Definíció (séta): Legyen $G=(\alpha, E, V)$ egy gráf. A

$$v_0, e_1, v_1, e_2, v_2, \dots, v_{n-1}, e_n, v_n$$

sorozatot sétának nevezzük, v_0 -ból v_n -be, ha:

- $v_j \in V \quad 0 \leq j \leq n$,
- $e_k \in E \quad 1 \leq k \leq n$,
- $\alpha(e_m) = \{v_{m-1}, v_m\} \quad 1 \leq m \leq n$.

Definíció (út): Ha a sétában szereplő csúcsok mind különbözőek, akkor útnak nevezzük.

Definíció (összefüggő gráf): Egy gráfot összefüggőnek nevezünk, ha bármely két csúcsa összeköthető sétával.

Definíció (fa): Egy gráfot fának nevezünk, ha összefüggő és körmentes.

Definíció (feszítőfa): A G gráf egy F részgráfját a feszítőfájának nevezzük, ha a csúcsainak halmaza megegyezik G csúcsainak halmazával, és fa.

Definíció (címkézett gráf): Legyen $G=(\alpha, E, V)$ egy gráf, C_e és C_v halmazok az élcímkék, illetve csúcscímkék halmaz, továbbá $c_e : E \rightarrow C_e$ és $c_v : V \rightarrow C_v$ leképezések az élcímkézés, illetve csúcscímkézés. Ekkor a $(\alpha, E, V, c_e, C_e, c_v, C_v)$ hetest címkézett gráfnak nevezzük.

Definíció (élsúlyozott gráf): $C_e = R$ esetén élsúlyozásról és élsúlyozott gráfról beszélünk, és a jelölésből C_e -t elhagyjuk.

Definíció (legrövidebb út): Legrövidebb út alatt a gráfelméletben egy minimális hosszúságú utat értünk egy gráf két különböző u és v csúcsa között. Ha vannak súlyok a gráf élein, akkor pedig olyan útról beszélünk, amelynek élein szereplő súlyok összege minimális.

2.2. Minimális rendszerkövetelmények

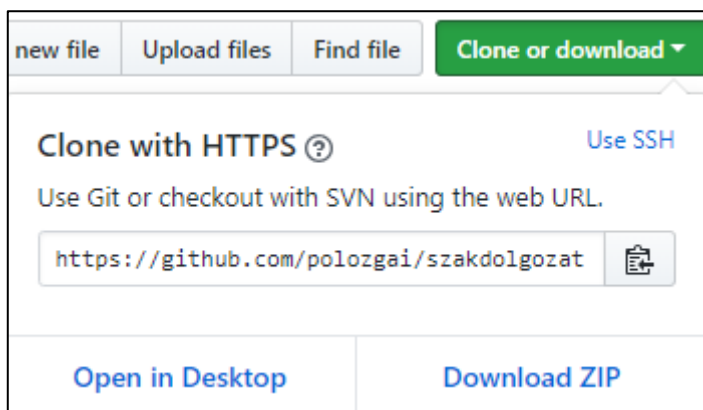
A felhasználónak az alábbiakra van szüksége ha futtatni szeretné a programot:

- Ajánlott operációs rendszer: Windows 10
- Java SE Runtime Environment 8
- Ajánlott web böngésző: Google Chrome

2.3. A program telepítése

A program telepítésére két lehetőség van. Ha csak futtatni szeretnénk a programot a szakdolgozathoz mellékelt CD-n megtalálható a **target/App** mappában a **JMSGraphAlgorithm** nevű ".jar" kiterjesztésű fájl, amire kétszer kattintva a program automatikusan elindul. A másik lehetőség a futtatásra, hogy a **target/App** mappában elindítunk egy parancssort, és beírjuk a következő parancsot: **java -jar JMSGraphAlgorithm.jar**. A program az indulásakor a JAR melletti **input** mappában található **graph.txt**-ből olvassa be az adatokat, de ezt a program futása során is lehetőség van módosítani, csupán frissíteniünk kell az oldalt a következő futtatás előtt. A weboldal eléréséhez meg kell nyitni a "**http://localhost:4567**" című URL-t egy általunk választott böngészőben. A projekt fejlesztése során a **Google Chrome** nevű böngészőt használtam. Az így elének tároló grafikus felhasználói felület használatáról a későbbiekben esik szó.

Amennyiben a teljes projektet szeretnénk megnyitni, ezt megtaláljuk a szakdolgozathoz tartozó CD mellékletén. A <https://github.com/polozgai/szakdolgozat> weboldalról is letölthetjük a "**Clone or download**" gombra kattintva, azon belül pedig a "**Download ZIP**"-re. Miután letöltődött, csomagoljuk ki a projektet, majd nyissuk meg egy fejlesztői környezetben.

2.1. ábra. A teljes projekt letöltése GitHubról

2.4. A program megnyitása IntelliJ IDEA-ban

Miután a projekt fejlesztése közben az IntelliJ IDEA fejlesztői környezetet használtam, ezért ez az ajánlott fejlesztői környezet, de mivel a projekt egy Maven projekt, ezért más fejlesztői környezetben, például Eclipse, Netbeans is könnyen lehet importálni.

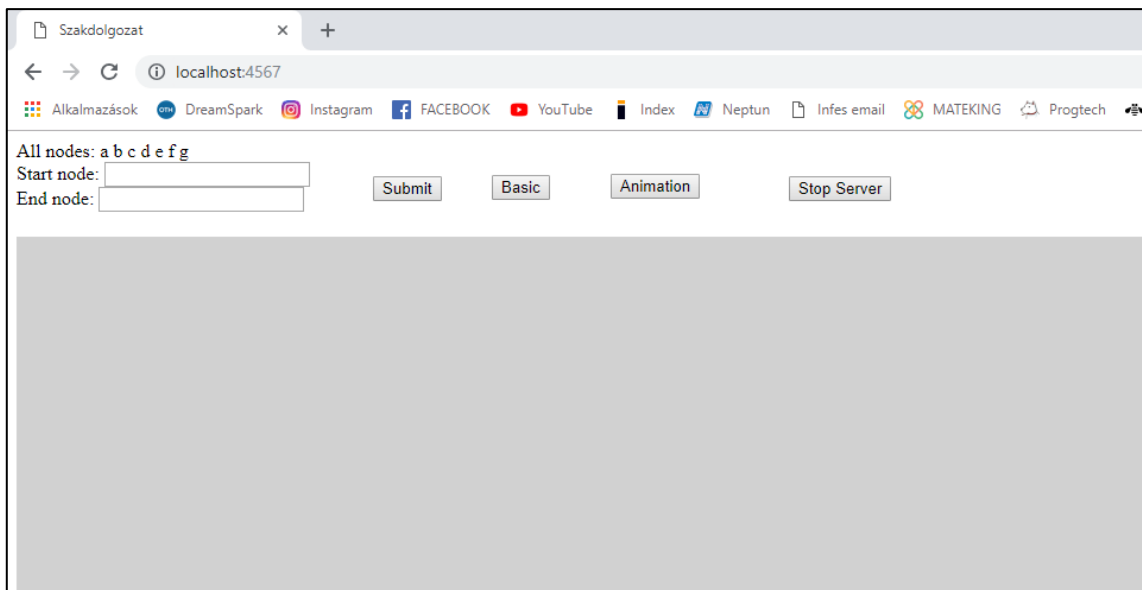
IntelliJ-ben a "**File**" >> "**Open...**" menüpontok segítségével lehet kiválasztani azt az elérési útvonalat, ahova a projekt kicsomagolásra kerül, majd az "**OK**" gombra kattintva egy kis idő múlva a projekt betöltésre kerül.

2.5. A program funkciói

Ebben a fejezetben bemutatásra kerül a felhasználó számára, hogy mely funkciókat hogyan érheti el, és azokat hogyan használhatja.

2.5.1. A program indulása

A program indulásakor a felhasználó a választott böngészőjében a "<http://localhost:4567>" URL címen érheti el a grafikus felhasználói felületet. A megjelent képernyő felső részében láthatóvá válik a gráf összes csúcsa, a "**Start node**" és "**End node**" feliratok, a mellettük található szövegdobozok, és a négy gomb: a "**Basic**", az "**Animation**", a "**Submit**", és a "**Stop Server**".

2.2. ábra. A weblap kinézete.

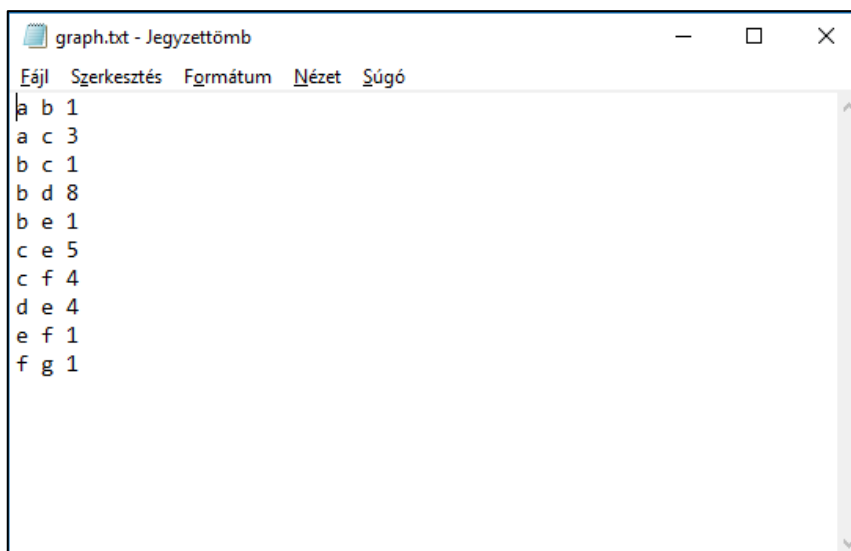
A felhasználó ezeknek a gomboknak a segítségével tudja inicializálni az algoritmust, ki tudja választani az algoritmus működését, illetve annak a vizualizálását. Lehetősége van a szerver leállítására is. Ezek alatt található meg az a szürke háttérű panel, amelyben a gráf, és a két választott csúcs közötti legrövidebb út kerül szemléltetésre. A panelben az egér görgője segítségével lehet nagyítani és kicsinyíteni, valamint a bal egérgombot lenyomva tartva lehet navigálni a panelen belül.

2.6. Felhasználói esetek

A következőkben részletezésre kerül a mappák és a bennük található fájlok szerepe, valamint a weblapon elérhető funkciók magyarázata.

2.6.1. A gráf beolvasása

A gráf megadása az input mappa **graph.txt**-ben történik, méghozzá a gráf két csúcsának és a köztük futó élsúlyának a megadásával. Először meg kell adni a gráfnak azt a két csúcsát, mely közt az él futni fog. Ezeket szóközzel el kell választani, majd még egy szóköz hozzáadásával az adott élhez tartozó élsúlyt is meg kell adni. Ügyeljünk arra, hogy minden ilyen élt új sorban kell megadni, valamint, hogy a gráfnak összefüggő, egyszerű gráfnak kell lennie. Ha a programot a kész JAR fájljal futtatjuk, a **graph.txt**-t bármikor módosíthatjuk a JAR futása közben, csupán frissítenünk kell az oldalt a következő futtatás előtt.

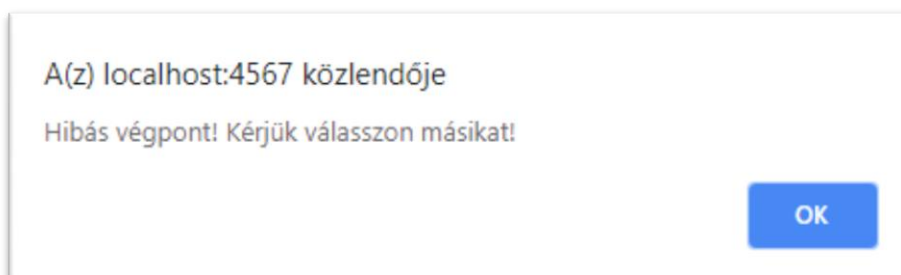
2.3. Egy példa a graph.txt helyes kitöltésére.

2.6.2. Az keresett út kezdő- és végpontjának megadása

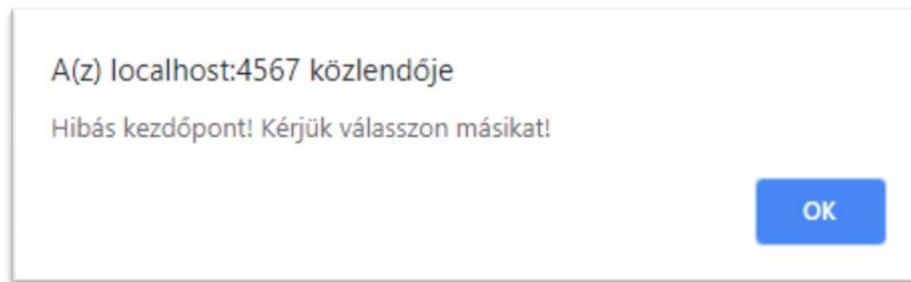
A böngésző ablak bal felső részében elhelyezkedő **"All nodes"** felirat mellett található a felhasználó a gráf összes csúcsát, melyek közül egyet-egyet kell beírnia a **"Start node"**, és **"End node"** feliratok melletti szövegdobozba. Ezután az Enterrel, vagy a szövegdobozok mellett található **"Submit"** gombra kattintva kerülnek továbbításra a szerver számára az előbb beírt csúcscímkek. Amennyiben a felhasználó nem a felsorolt csúcsok közül választ kezdő, illetve végpontot, vagy amennyiben valamelyik csúcs értékét üresen hagyja, vagy megegyező kezdő és végpontot választ, a program egy figyelmeztető dialógust dob fel a böngésző ablakában.

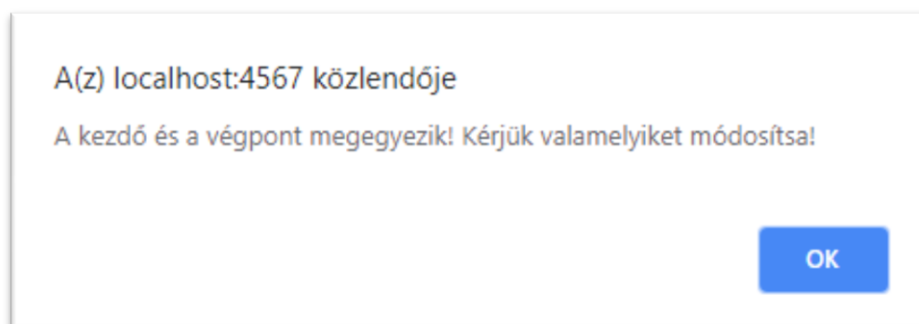
2.4. ábra. Kitöltetlenül hagyott csúcspontok esetén a **Submit** gombra kattintva kapott hibaüzenet.

2.5. ábra. Hibásan megadott végpont esetén a **Submit** gombra kattintva kapott hibaüzenet.

2.6. ábra. Hibásan megadott kezdőpont esetén a **Submit** gombra kattintva kapott hibaüzenet.

2.7. ábra. Egyező kezdőpont és végpont esetén a **Submit** gombra kattintva kapott hibaüzenet.

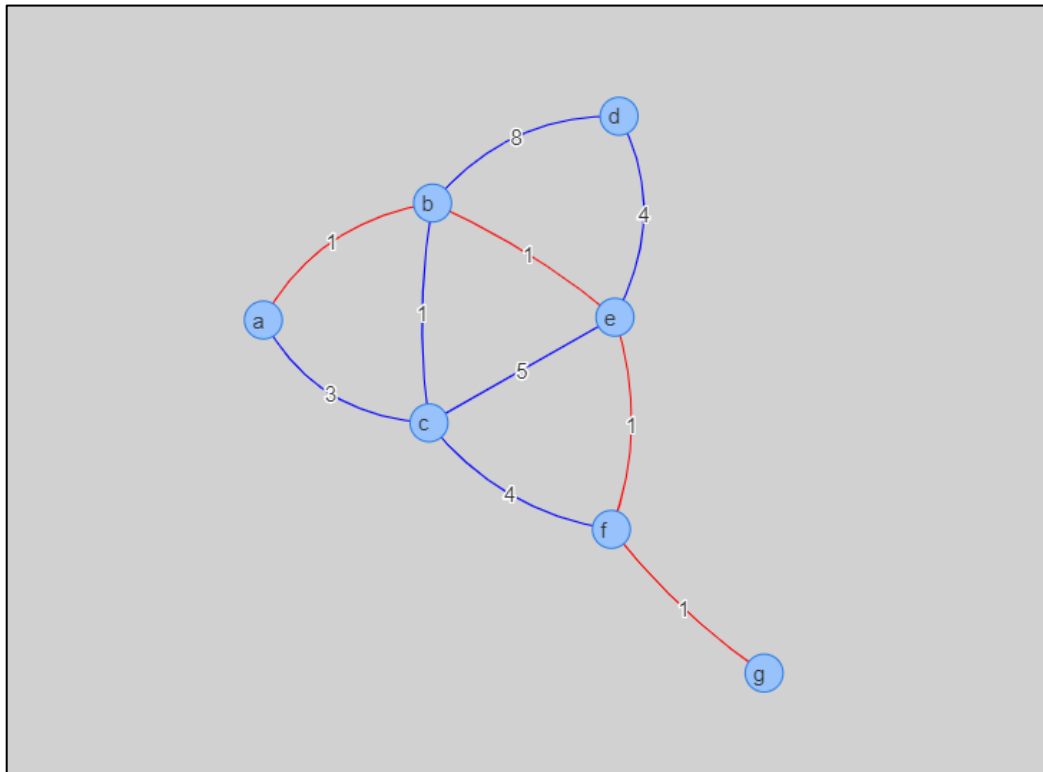

2.8. ábra. Hibásan kitöltött kezdő és végpont esetén kapott hibaüzenet a **Basic** vagy az **Animation** gombra kattintva

2.6.3. A "Basic" gomb funkciója

Ha a felhasználó hibaüzenet nélkül megadta a kezdő, illetve a végpontot, és a "Basic" gombra kattint, akkor a képernyő szürke hátterű panel részén a vizualizációs **Javascript** algoritmus ki fogja rajzolni az egész gráfot, majd a korábban megadott két csúcs között a legrövidebb utat tartalmazó éleket **pirossal** rajzolja ki. Ha a gráfot "kesze-kuszan" rajzolná ki a vizualizáció, a gráf egyik csúcsára kattintva a gráfot jobbra-balra kell rángatni. Ha a gráf normál formára visszaáll, kattintani kell egyet a

szürke panelre, és így láthatóvá válik a keresett legrövidebb út is. Ez a kirajzolási forma ritkán fordul elő, sajnos ez a használt javascript könyvtár sajátossága.

2.9. ábra. A **Basic** gomb megnyomásakor kirajzolódó gráf.

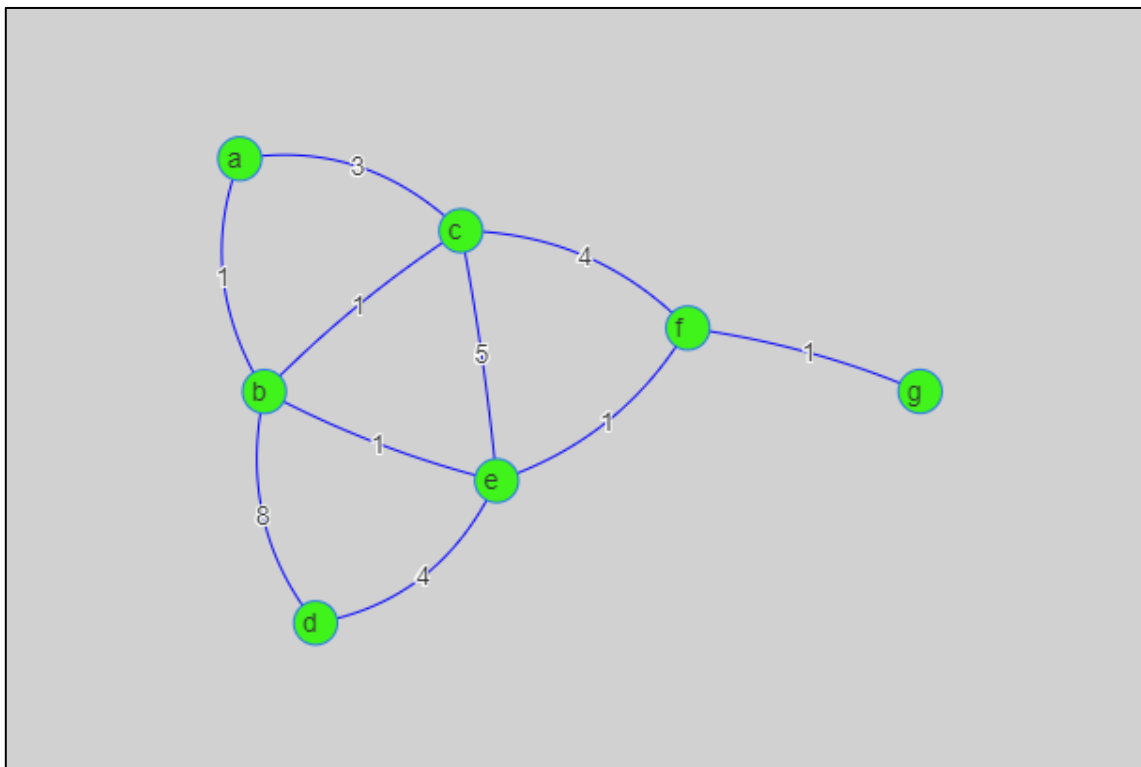
2.6.4. Az "Animation" gomb funkciója

Ha a felhasználó hibaüzenet nélkül megadta a kezdő, illetve a végpontot, és az "Animation" gombra kattint, akkor a képernyő szürke háttérű panel részén a minimális utat kereső gráf algoritmus működése lépésről-lépésre lesz bemutatva, mégpedig a következő módon:

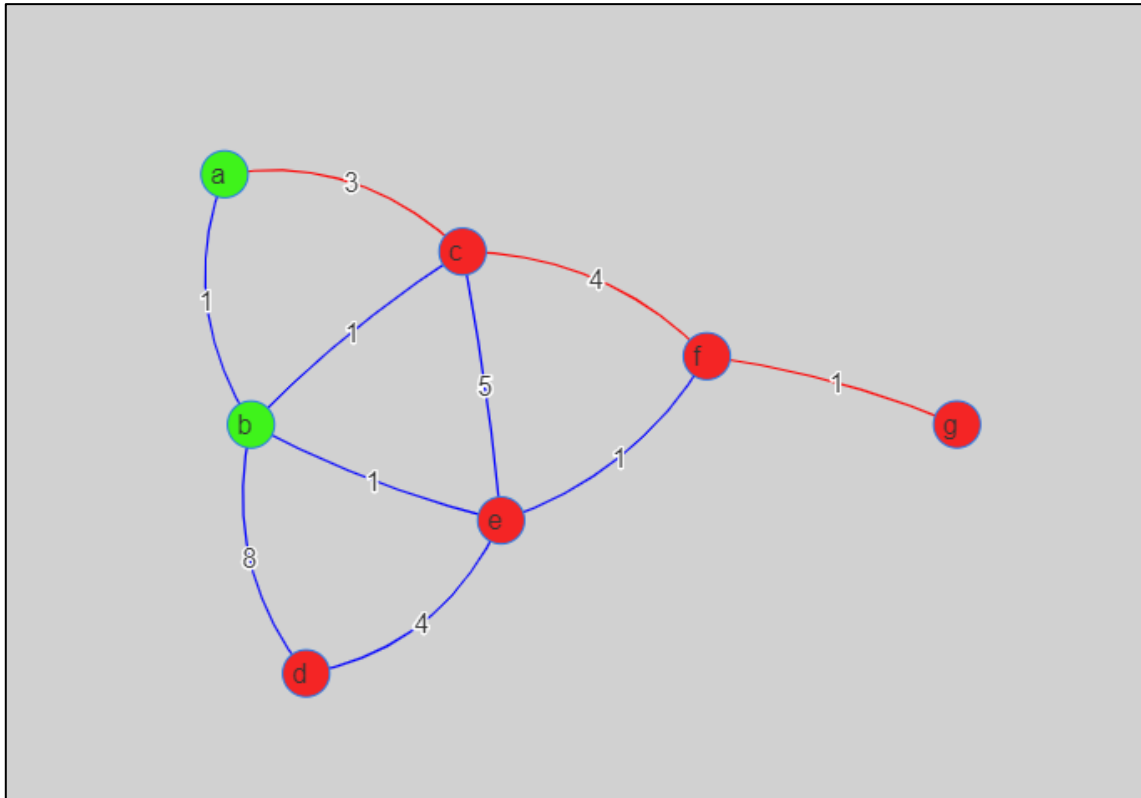
1. A grafikus felületen a kezdő ponttól kiindulva csúcsról-csúcsra haladva a gráf utolsó csúcsáig, függetlenül attól, hogy melyik csúcsot választottuk végpontnak megjelennek a gráf csúcsai **zöld** háttérrel.
2. Az előbb említett sorrend fordítottjából haladva kezdi meg az algoritmus a futásának második szakaszát. Az algoritmus csúcsról-csúcsra lépeget vissza egészen a kezdő pontig, miközben a gráf csúcsai **zöldről pirosra** váltanak. Ez a színváltás azt jelenti, hogy az adott csúcs, ha kapott adatot egy másik csúcstól azt már feldolgozta, és ezután ő is továbbküldte ezeket a már frissített adatokat. Az információ küldése csak két szomszédos csúcs közt mehet végbe, vagyis a fogadónak még aktívnak, vagyis **zöld** színűnek kell lennie. Egy ilyen csúcsnak

már nincs több feladata, így magát inaktív állapotba helyezi, nem fogad és nem is küld adatokat, piros színre vált.

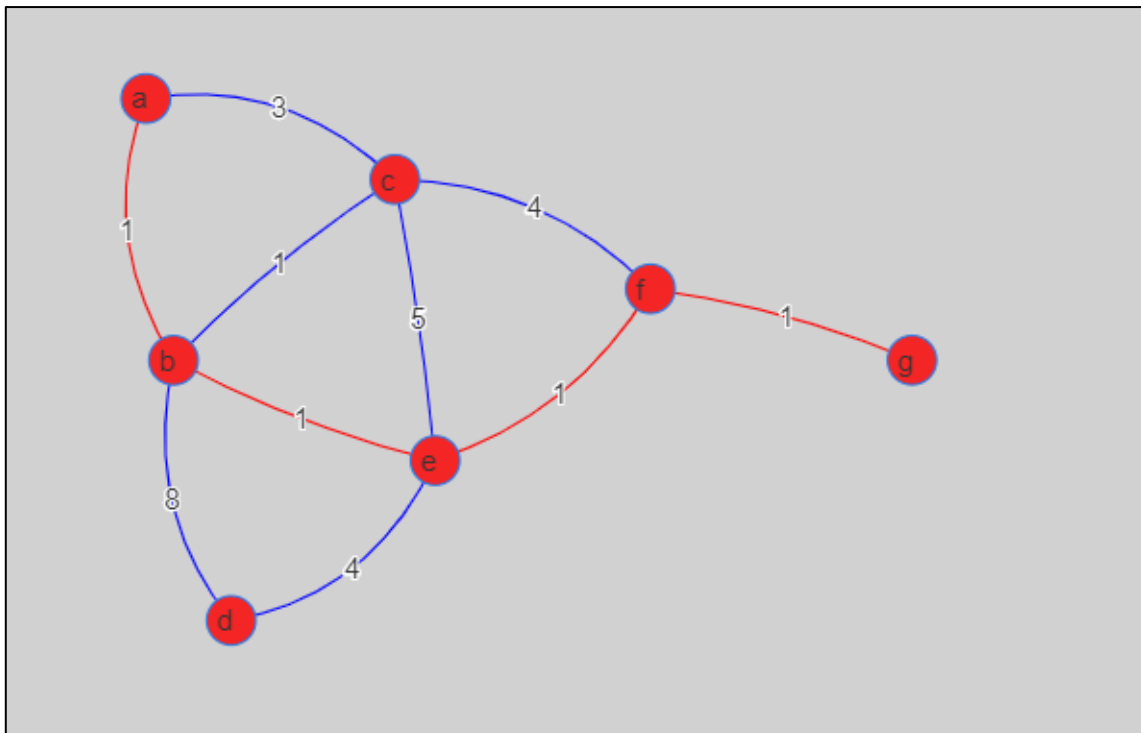
3. A gráf csúcsai közötti lépegetés során amennyiben a kezdő csúcs így talál egy esetleges legrövidebb utat a végpontba, ennek az útnak az **éleit kiszínezi piros színnel**. Ha az algoritmus a következő lépéseiben talál egy, az előbb említett útnál kevesebb összköltséggel bírót, akkor az előbb említett utat **törli**, az **éleit visszaállítja kék színre**, és ennek az **új útnak az éleit színezi ki piros színnel**.
4. Az algoritmus futása akkor ér véget, ha a gráf **összes csúcsa piros színű** lesz. Az így látható piros színű élek alkotta út lesz a **legrövidebb út** a korábban választott két csúcs között.
5. Megjegyzés: Ha az "**Animation**" funkciót választjuk, meg kell várnunk az algoritmus befejezését, ezáltal a funkció gombok letiltásra kerülnek, hogy a felhasználó még véletlenül se tudja hibás működésre készíteni a programot.

2.10. ábra. Az algoritmus első szakaszának az animációja.

2.10. ábra. Az algoritmus által megtalált első ideiglenesen minimális út.

2.11. ábra. Az algoritmus talált egy minimálisabb utat, így a régi út törlésre kerül, az új utat megjelöljük.

2.6.5. A "Stop Server" gomb funkciója

A weboldalon található **"Stop Server"** gomb használata esetén ügyelni kell arra, hogy ha JAR-ból futtatjuk a programot, és azt be akarjuk zárni, ezt a gombot mindig nyomjuk meg. Ha nem tesszük meg, akkor futó folyamatként a háttérben továbbra is fut a szerver, és nem tudjuk elindítani újra a JAR fájlt. Ha ezt nem tesszük meg a Windows operációs rendszer Feladatkezelőjében a megfelelő folyamatot kikeresve le tudjuk állítani a JAR futását. Így megelőzzük az esetleges nem definiált működést. A gomb megnyomása esetén az **error.html**-re kerülünk átirányításra.

2.12. ábra. Error.html

2.6.6. Output mappa

Az **output** mappában található **messages.txt** fogja tartalmazni az egyes keresésekre lefuttatott utak adatait, időpontját, a közben elküldésre került üzeneteket, a legrövidebb utat a csúcscímkéken keresztül, a minimális út összköltségét, valamint a kezdőpontból kiinduló összes minimális utat, és az ebből egyébként kirajzolható feszítőfát.

3. Fejlesztői dokumentáció

A következő fejezetek tartalmazzák a program részletes felépítését, a felhasznált technológiák leírását, valamint ezek felhasználását a projektben. Ismertetésre kerül az algoritmus, a szerver oldal, valamint az algoritmus szemléltetésére szolgáló weblap működésének a részletes leírása. Az algoritmus tesztelési folyamata is leírásra kerül. A programnak a kereső gráf algoritmus, valamint a szerver forráskódja **Java** nyelven íródott. A weblap **HTML** nyelvben íródott, melyhez a **CSS** stílusleíró használom. A weblapon történő szemléltetésre a **Javascript** programozási nyelvet használtam, felhasználva egy külső **Javascript** könyvtárat. A projekt fejlesztése során ügyeltem arra, hogy a forráskódban szereplő egymástól jól elkülöníthető vezérlési egységek forráskódjai különálló csomagokba kerüljenek.

3.1. Minimális rendszerkövetelmények a fejlesztéshez

A felhasználónak az alábbiakra van szüksége, ha szeretné megnyitni a projektet:

- Windows operációs rendszer (Ajánlott: Windows 10)
- Java SE Development Kit 8
- Apache Maven
- Ajánlott fejlesztői környezet: IntelliJ IDEA
- Ajánlott web böngésző: Google Chrome

3.2. Forráskód letöltése

Ennek a fejezetnek az első része a szoftver fejlesztése során felhasznált verziókezelő megismertetésére, valamint a szoftver letöltési lehetőségeire szolgál.

3.2.1. Verziókezelés

A program verziókezeléséhez a **Git**-et használtam, amely az egyik legismertebb verziókezelő szoftver. A lényege, hogy a forráskódot nem csak a saját gépünkön tárolhatjuk, hanem egy felhőben lévő tárhelyen is, egy saját **repository**-ban. Innen bárki letöltheti, figyelemmel kísérheti a projekt fejlesztését, illetve adott esetben másokkal is együtt lehet dolgozni egy adott projekten. A tárhelyen megtalálhatók a projekt biztonsági mentései a forráskódról, így nem kell aggódni, hogy elveszik a munkánk.

Tárhely szolgáltatásnak a **GitHub**-ot választottam, mely részben ingyenes, könnyen kezelhető grafikus felületet nyújt, és akár a fiókkal nem rendelkező felhasználók számára is elérhetővé teszi a forráskódot.

A **Git** használatához telepíteni kell a verziókezelő programot, amely a **Git** hivatalos oldaláról: <https://git-scm.com/downloads> letölthető a megfelelő operációs rendszer kiválasztása után.

3.2.2. Letöltési lehetőségek

Github: A szakdolgozat projektjét tartalmazó **repository** megtalálható a következő weblapon: <https://github.com/polozgai/szakdolgozat>, ahol a zöld "**Clone or download**" gombra kattintva felnyíló ablakon két lehetőség van a letöltésre:

1. Letöltés tömörített mappaként: A "**Download ZIP**" gombra kattintva, egy tetszőlegesen választott mappába kicsomagolhatjuk a letöltött állományt.
2. Tárhely klónozás, vagyis a **Git** a projekt **repository**-ban lévő könyvtárat letölti egy általunk kijelölt mappába. Ehhez a művelethez le kell tölteni az előbb említett **Git** verziókezelőt, valamint rendelkezni kell egy **GitHub** fiókkal. Elsőként meg kell nyitni egy parancssort abban a könyvtárban, ahová szeretnénk a forráskódot letölteni. Ezután be kell gépelni a következő parancsot: **git clone https://github.com/polozgai/szakdolgozat.git**, majd **enter**t kell ütni. A program a **Github** felhasználó nevünket és jelszavunkat fogja kérni, majd automatikusan végrehajtja a kiadott parancsot.

A szakdolgozathoz mellékelt CD-n is megtalálható a forráskód.

3.3. Projekt megnyitása

A szakdolgozat forráskódja **Maven** projektként lett létrehozva, így könnyen meg lehet nyitni bármely, a **Maven** projektek megnyitását támogató fejlesztői környezetben. A forráskód az **IntelliJ IDEA** nevű fejlesztői környezetben íródott, így ez az általam is ajánlott fejlesztői környezet.

Miután betöltődött az **IntelliJ IDEA**, a bal felső sarokban lévő "**File**" menüpontra kell kattintani, majd az itt legördülő ablakon ki kell választani az "**Open...**" opciót. Az itt elénk táruló ablakban meg kell keresni és ki kell választani a projektet, majd az az "**OK**" gombra kattintva automatikusan betöltődik.

3.4. Felhasznált technológiák

A projekt részletes bemutatása előtt a következőkben a projekt létrehozásához, és működéséhez elengedhetetlen alkalmazásprogramozási interfészt, és az ezt megvalósító technológiáról, valamint projekthez tartozó egyéb függőségekről lesz szó.

3.4.1. Maven

A Maven egy a Java programozási nyelvhez kifejlesztett csomagoló keretrendszer. Működése során feladatokat automatizál. Bevezeti a POM, azaz a Projekt Objektum Modell fogalmát. A gyakorlatban a buildelendő projekt leírását a könyvtárszerkezetben található **pom.xml**-ben lehet megadni, valamint a projekt függőségeit, amelyeket be is szerez. Lefordítja a forráskódot, amit így a Java virtuális gépe értelmezni tud, illetve összeállítja a .jar, .war fájlokat. [1]

A Maven-t teljes körű használatához telepíteni kell, amihez a következő oldalon található az útmutató: <https://maven.apache.org/install.html>

3.4.2. Java Message Service

A Java Message Service (röviden JMS) egy Java API, amellyel üzeneteket lehet küldeni két, vagy több kliens között. Az elosztott rendszerekben az üzenetküldés módszere aszinkron kommunikációt biztosít a kliensek számára, hogy egy üzenetsoron keresztül kommunikáljanak egymással, anélkül hogy a küldő oldali kliens, vagy a fogadó oldali kliens bármilyen információval rendelkezne a másiktól. [2]

A JMS API kétféle modellt támogat:

- **point-to-point** modell
- **publish-subscribe** modell

A szakdolgozatban a **point-to-point** modell lett megvalósítva, ezért csak ez kerül bemutatásra. Erről a modellről általánosságban el lehet mondani, hogy a kommunikáció a "producer" kliens, és a "**consumer**" kliens között zajlik. Ebben az esetben a "producer" ismeri a fogadót, és közvetlenül az ő üzenetsorában publikálja az üzenetét, viszont ezt az üzenetet kizárólag egy "**consumer**" kliens kaphatja meg. Általánosságban elmondható az is, hogy mivel az üzenetküldés egy külső komponensen zajlik, ezért nem kell a "**producer**"-nek futnia, amikor a "**consumer**" megkapja az üzenetet, illetve a "**consumer**"-nek sem kell futnia, amikor a "**producer**" publikálja az

üzenetet. A Java Message Service API dokumentációja:
<https://docs.oracle.com/javaee/7/api/javax/jms/package-summary.html>

3.4.3. Apache ActiveMQ

A Java Message Service használatához szükség van egy őt implementáló szolgáltatóra. A szakdolgozat az Apache ActiveMQ nevű nyílt forráskódú üzenetbrókerét használja [3], melynek a függősége természetesen megtalálható a Maven által létrehozott **pom.xml** fájlban. Az ehhez tartozó bróker URL-je a következő: **"tcp://localhost:61616"** Amennyiben nem csak a forráskódban szeretnénk használni a szoftver adta szolgáltatást, de monitorozni is szeretnénk a klienseket, illetve létrehozni vagy szerkeszteni is akarjuk az üzenetsorokat, akkor lehetőségünk van letölteni az ActiveMQ legfrissebb stabil verzióját.

Telepítés lépései:

1. Keresse fel ezt a weboldalt: <http://activemq.apache.org/activemq-5158-release.html>. Itt válassza ki a számunkra megfelelő operációs rendszert, majd töltsük le a zip állományt.
2. A zip állományt csomagoljuk ki egy tetszőleges mappába, majd lépünk bele az így kapott könyvtár **"bin"** nevű mappájába, ahol nyissunk egy parancssort.
3. A parancssorba gépeljük be a következőt, és üssünk enter: **activemq start**.
4. Ennek a parancsnak a hatására a kiírt információk alsó felében láthatjuk, hogy a web konzol melyik porton indul el. Nyissuk meg ezt a portot a localhost-on és a /admin eléréssel. Pl **(http://localhost:8161/admin)**.
5. Itt be kell jelentkezni az **"admin"/"admin"** párossal, és már használni is lehet az üzenetbróker által nyújtott szolgáltatásokat.

3.4.4. Spark Java

A Spark Java [4] egy keretrendszer webes alkalmazások létrehozásához a Java 8-hoz. A szakdolgozat projektje ezt a webes alkalmazást használja, hogy összekösse az algoritmus modell logikáját a grafikus felülettel. Tulajdonképpen szerverként szolgál, ahol az információ továbbításra kerül, és a bejövő kérések feldolgozásra kerülnek. A

használatához természetesen meg kell adni a függőségét a Maven által generált **pom.xml**-ben.

3.4.5. JSON-Simple

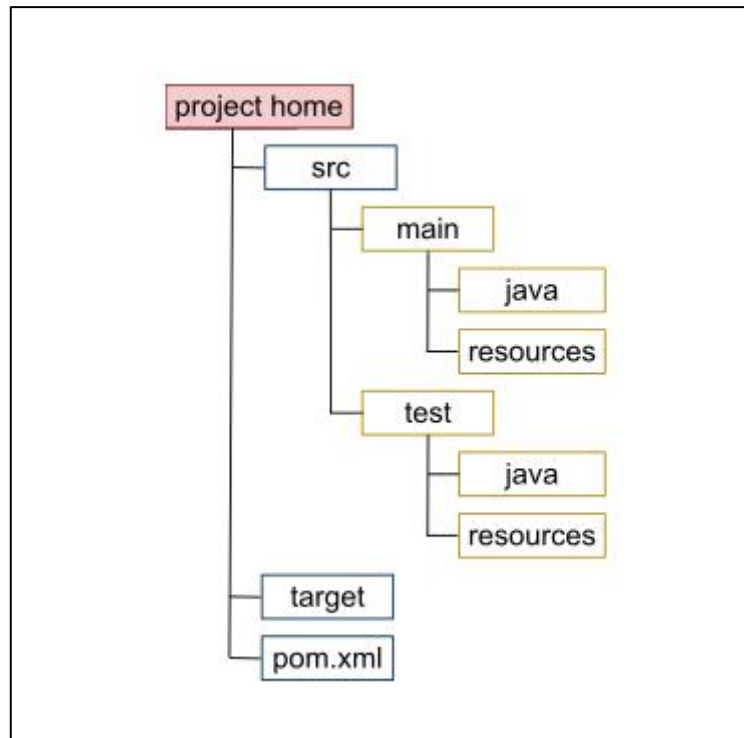
A projektben az üzenetek megkonstruálására a `javax.jms.TextMessage` osztályt használtam, amelyben csak `String` típusú üzeneteket lehet küldeni az üzenetsorra. Az algoritmus működése során összetett üzenetek kerülnek összeállításra és értelmezésre. Ezeknek a könnyebb átláthatósága érdekében, az adatstruktúrák, valamint a tömbök reprezentálására is jobban alkalmasabb JSON formátumot használtam. Természetesen ezt csak úgy lehetett megoldani, hogy a kész JSON objektumunkat a küldő oldalon `String`-é alakítjuk és így küldjük el, majd ezt a fogadó oldalán pedig átparszoljuk. A JSON-t a későbbiekben is fel tudtam használni a weboldal és az algoritmus modell rétege közti információcserére. A projekthez tartozó **pom.xml**-ben a JSON-Simple nevű függőség van megadva, ami egy JSON könyvtárat biztosít a Java nyelvhez. [5]

3.4.6. Vis.js

A Vis.js egy **Javascript** könyvtár, melynek segítségével a weboldalon lehetőség van különböző vizualizációkat dinamikusan végrehajtani [6]. A könyvtárral lehetőség van arra, hogy a szerver felől érkező akár nagy mennyiségű adat a megfelelő formátumra hozás után megjelenítésre kerüljön a weboldalon. A későbbiekben ezt a vizualizációt könnyen lehet módosítani.

3.5. A program szerkezete

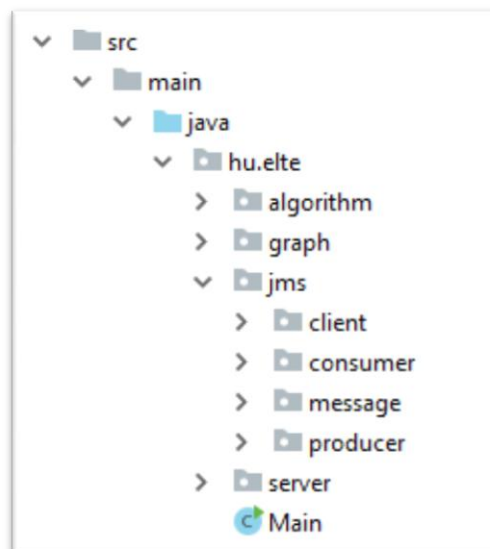
A Maven már a projekt megalkotásánál rendelkezésre bocsát egy strukturális mappa szerkezetet, ezzel teszi könnyebbé az eligazodást a projektben, és a benne található csomagszerkezetek között. Az ezekben a külön mappákban megtalálható csomagszerkezetek megfelelnek az általánosan elfogadott Java fejlesztési konvencióknak, azok jól elkülöníthető részekből állnak, amely megkönnyíti az eligazodást az osztályok között. A következő fejezetekben röviden bemutatásra, és jellemzésre kerülnek a projekt csomagszerkezetei. A bennük található osztályok részletes kifejtésére, működésük leírására a későbbi fejezetekben kerül sor.

3.1. ábra. Egy standard Maven által generált mappaszerkezet.

3.5.1. A program csomagszerkezete

A projekt jól áttekinthetősége érdekében ebben a fejezetben egy rövid leírásban kerülnek bemutatásra a projekt csomagszerkezetei, amelyek az **src/main/java** könyvtárban találhatóak:

3.2. ábra. A projekt csomagszerkezete.

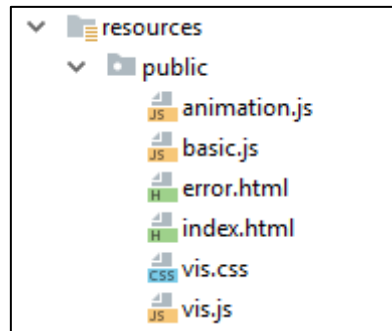
- **hu.elte:** A **hu.elte** a központi csomag melyből újabb csomagok vezethetők le, ebben egyetlen osztály a **Main** található, mely a későbbiekben kerül

részletezésre, de ahogy a nevéből is adódik ez a program futásának a belépési pontja.

- **algorithm:** Az **hu.elte.algorithm** csomag a program szempontjából talán a legfontosabb csomag. A benne található osztály végzi a gráf algoritmus vezérlését. Az algoritmus futása során folyamatos összeköttetésben áll a Spark szerverrel, mely számára adatokat biztosít, valamint onnan az algoritmus működési beállításaihoz szükséges adatokat kapja meg.
- **graph:** A **hu.elte.graph** csomagban lévő osztályok végzik a gráf beolvasását, valamint megvalósítják az összes a gráfon belül jól elkülöníthető logikai egységeket: a csúcsokat, az éleket, az utakat, valamint magát a gráfot is.
- **jms:** A **hu.elte.jms** csomagban több újabb csomag is található, melyeknek a szükségességét a jó áttekinthetőség, valamint a funkcionalitásbeli különbségek indokolják. Az ezeken belül megtalálható osztályok a központi algoritmus számára biztosítják a gráf csúcsai közti kommunikáció alapját a már korábban említett **Java Message Service** segítségével az **Apache ActiveMQ** szolgáltatásán keresztül.
 - **jms.client:** A **hu.elte.jms.client** csomagban található az az osztály, amely egy kliens objektumot fog tartalmazni, amelyben összpontosulni fog az üzenetsorokkal kapcsolatos összes felmerülő logika. A kereső algoritmusban minden csúcspont rendelkezni fog egy ilyen kliens objektummal.
 - **jms.consumer:** A **hu.elte.jms.consumer** csomagban található az az osztály, amely az üzenetsoron történő kommunikáció fogadó objektumának a forráskódját tartalmazza.
 - **jms.message:** A **hu.elte.jms.message** csomagban található az az osztály, amelyben az üzenetek keretét adja.
 - **jms.producer:** A **hu.elte.jms.producer** csomagban található az az osztály, amely az üzenetsoron történő kommunikáció küldő objektumának a forráskódját tartalmazza.
- **server:** A **hu.elte.server** csomagban van a **Spark Java** által biztosított szerver működését leíró osztály, melynek segítségével először a weblapot lehet megjeleníteni, később a felhasználó választása szerint a megfelelő típusú kereső algoritmust elindítani, valamint a két komponens közti adatáramlást biztosítani.

3.5.2. Resources mappa tartalma

A projekt mappaszerkezetében megtalálható `src\main\resources` elérési útvonalon lévő mappát a Maven, a projekt számára szükséges erőforrások miatt hozta létre, így az ebben lévő **public** nevű mappába kerültek a **weblap**, az **algorithmus animációját** leíró Javascript fájlok forráskódjai. A biztonságos működés érdekében bemásolásra került a **Vis.js** könyvtára is. A fájlokhoz és a forráskódokhoz tartozó magyarázatra a későbbiekben kerül sor.

3.3. ábra. A resources mappa tartalma.

3.5.3. Input mappa tartalma

Az **input** mappában található meg a **graph.txt** fájl melyben az a gráf került leírásra, amelyen szeretnénk az algoritmust futtatni. Ez kerül a forráskódban beolvasásra, majd már a kiszámított eredménnyel együtt kerül megjelenítésre a weboldalon. A program helyes működése érdekében a fájl nevét ne változtassuk meg, ugyanis ez az elérési útvonallal együtt be van égetve a forráskódba! A fájlt a következőképpen lehet feltölteni a gráf adataival:

- A gráf minden egyes élét meg kell adni azzal a két csúccsal együtt, melyet az él összeköt. Először a **két csúcs csúccscímkéjét** kell **szóközzel elválasztva** beírni. Utána **szóközzel elválasztva** kell a **él súlyát** beírni, mely **double**-ként lett megvalósítva, így az erre az értéktartományra vonatkozó megszorításokat be kell tartani!
- Minden egyes ilyen él reprezentációját **új sorba kell írni**.
- Megjegyzés: Továbbá ügyelni kell arra, hogy be kell tartani a szakdolgozat korábbi részeiben már tárgyalt a gráfra vonatkozó megszorításokat, tehát a gráfnak **összefüggőnek** és **egyszerűnek** kell lennie. A program feltételezi, hogy az így leírt gráf megfelel az előbbieknek.

Ezekre a megszorításokra nagy figyelemmel kell lenni, melyeknek a megszegése a program nem definiált működéséhez vezethet!

3.5.4. Output mappa tartalma

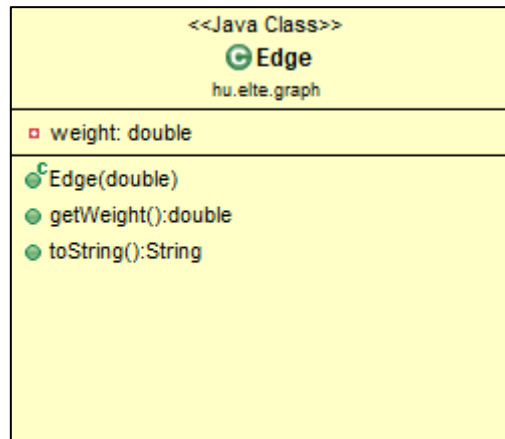
Az **output** mappában található a **messages.txt**. Ez a fájl fogja tartalmazni az összes a minimális út kereséssel összefüggő részletet. Így az összes üzenetet, ami kiküldésre került, a keresés időpontját, a keresett utat, összköltségét, és végül a kezdőpontból kiinduló a gráf összes többi csúcsába vezető utat, amelyeket ha berajzolnánk egy feszítőfát kapnánk.

3.6. Magyarázat a forráskódhoz

Ez a fejezet részletesen be mutatja a korábbiakban már ismertetett technológiák alkalmazásait, az ismertetett csomagokban található osztályok, és ezeken belüli metódusok részletes logikáját, és felhasználását. A következetesség szerint a kisebb logikai egységektől, az ezeket magában foglaló nagyobbak felé fog haladni az ismertetés. Vagyis először a gráf tárolására szolgáló osztályok bemutatása történik meg, majd az üzenetsorokhoz köthető osztályok, az algoritmus osztálya, a szerver osztálya, végül egy új fejezetben következnek a weboldal működését kiszolgáló forráskódok [7].

3.6.1. Edge osztály

A **hu.elte.graph** csomagban található osztály, ahogy a nevéből is adódik a gráf egy élét valósítja meg. Látható, hogy ez az osztály csupán egy **double** típusú mezőt tartalmaz, amelyet a konstruktor is megkap. Ehhez a változóhoz tartozik még egy **toString()** és egy **getWeight()** metódus, melyben az előbbi az érték szöveges reprezentációját adja vissza, utóbbi pedig az él súlyát adja vissza. A fejlesztés során fontosnak tartottam, hogy a gráf szempontjából az ilyen kis egységeket, amilyen egy él, külön osztályt hozzak létre, így az esetleges későbbi továbbfejlesztés során ebben az egy osztályban kell megváltoztatni az élsúly típusát.

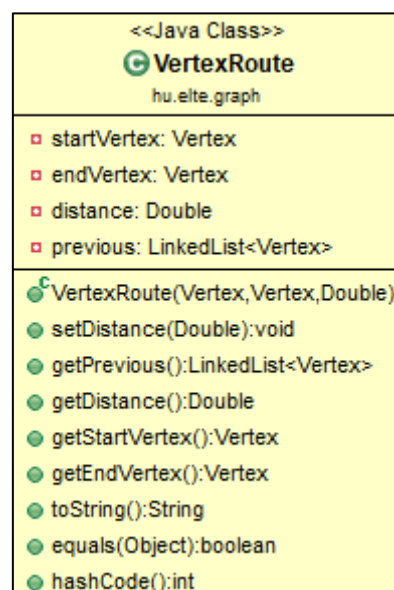
3.4. ábra. Az Edge osztály UML diagramja.

3.6.2. VertexRoute osztály

A **hu.elte.graph** csomagban található **VertexRoute** osztály valósítja meg a gráfban található utak reprezentációját, benne eltárolva a kiindulási és a végcsúcsot, a köztük lévő élsúlyok összegét, valamint az esetlegesen bejárt köztes csúcsokat.

Az osztálynak négy privát adattagja van:

- **startVertex**: **Vertex** típusú változó, az út kezdőcsúcsát jelöli.
- **endVertex**: **Vertex** típusú változó, az út végcsúcsát jelöli.
- **distance**: **Double** típusú változó az út költségét jelöli.
- **previous**: Lista, amely **Vertex** típusú objektumokat tartalmaz. A minimális súlyú útnak a kezdő és a végpontja közti csúcsok fognak ebbe a listába kerülni.

3.5. ábra. A VertexRoute osztály UML diagramja.

3.6.3. Vertex osztály

A **hu.elte.graph** csomagban található a **Vertex** osztály, amely a gráf egy csúcsát valósítja meg. A **Vertex** objektum konstruktora a gráf csúcsának a nevét várja paraméterként. Ennek az osztálynak, illetve a funkcióinak központi szerepe van a gráf algoritmus működése során. Az algoritmus az innen származó adatok alapján tudja elvégezni az üzenetsorokba történő publikációt, amit egy másik szintén **Vertex** típusú objektum fog megkapni, a benne lévő információk alapján pedig frissíti önmagát. Fontos kihangsúlyozni, hogy végeredményként csak egy útvonal kerül szemléltetésre a weblapon, de mivel a gráf csúcsai, ahogy korábban már említésre került kliensekként viselkednek, a kezdőcsúcs rendelkezni fog az összes többi csúcsba vezető minimális úttal. A kezdőcsúcsból kiindulva így egy feszítőfát eredményez az algoritmus, ami a **messages.txt**-ben látható.

Az osztálynak négy privát adattagja van:

- **name**: A csúcs privát **String** típusú csúcscímkeje. A változóhoz tartozik egy getter metódus.
- **active**: A csúcsnak rendelkezni kell egy privát **boolean** típusú változóval, amely eredetileg **false** értékű. Az algoritmus ha az adott csúcsához ér, így tudja először aktiválni a csúcsot (vagyis átállítani az értékét **true**-ra), amely azt jelenti, hogy a későbbiekben ennek a csúcsnak még információt kell közölnie, és fogadnia. Ha már minden adatot közölt, az algoritmus visszaállítja ezt az értéket **false**-ra. A változóhoz tartozik egy getter, és setter metódus.
- **neighbours**: A csúcs szomszédjait tartalmazó privát lista, **Vertex** típusú objektumokat tárol. A változóhoz tartozik egy getter metódus.
- **routes**: A csúcs útjait tartalmazó privát lista, **VertexRoute** típusú objektumokat tárol. Ebbe a listába kerülnek bele először a csúcs szomszédjai, és ez fog kibővílni a beérkező adatok alapján, melynek során az adott csúcsához tartozó út elérése, valamint az út költsége is változhat. A változóhoz tartozik egy getter metódus.

Legfontosabb metódusok bemutatása:

routesToMessage(): Egy **String** visszatérésű függvény, amelynek a feladata, hogy összeállítsa az adott csúcs által nyilvántartott utakat. Az üzenet összeállítása a következőképpen történik: Létrehozunk egy JSON objektumot, amivel később String-é alakítva visszatér a metódus. Ennek a kulcsa **"SEND_ROUTES"** lesz, értéke pedig egy

JSON tömb, amiben JSON objektumok kerülnek tárolásra. A belső JSON objektumhoz egy for ciklussal az adott csúcs által nyilvántartott utakon végig kell iterálni, és a következő kulcs-érték párokat kell hozzárendelni:

- **"key"**: Az út kezdő csúcsának a címkéje, egy szóköz kihagyás, és az út végpontjának a csúcscímkéje. Megjegyzés: Ebben az esetben a kezdő csúcscímkéje mindig az éppen aktuális gráf csúcsának a címkéje lesz, így ha, érkezik egy üzenet az első csúcscímke mindig az egyik a csúccsal szomszédos, és egyben az üzenetet küldő csúcscímkéje lesz.
- **"value"**: Az út összköltsége.
- **"previous"**: Az esetleges köztes csúcsok listája.

processRoutes(String message): A csúcsához tartozó kliensben, ha egy adott csúcsához üzenet érkezik az üzenetsoron, ez a függvény hívódik meg. Ennek az üzenetnek a szerkezete megegyezik az előbb bemutatott **routesToMessage()** függvény által létrehozandó üzenettel. Így az első lépés, hogy az így visszaalakításra kerülő JSON objektumokon egy while ciklus segítségével végig kell iterálni. A benne található adatok feldolgozása a következő módon történik:

A while ciklus első felében megtalálható egy elágazásban egy continue utasítás. Erre azért van szükség, mert egy üzenet csak a szomszédos csúctól érkezik, és ebben megtalálható a fogadó csúcsra vonatkozó üzenet, amely már saját magának is meg van, hiszen ez már a gráf beolvasása során rendelkezésre állt.

Az üzenetsere folyamán, mivel ott csak String-ek kerülnek kiküldésre, az egyes referenciák elvesznek a gráf egyes objektumaihoz. Valójában ez nem lenne probléma az algoritmus működése szempontjából, azonban az erre a célra írt függvényekkel én ezeket a referenciákat lekérem, így az aktuális objektum tudja frissíteni az adattagjait a valódi objektumokkal. Itt szeretném kihangsúlyozni, hogy ezáltal a jogosultságunk meg lenne ahhoz, hogy az így kapott külső objektumokon módosításokat hajtsunk végre, ez azonban semmi esetben sem történik meg, csupán a fejlesztés szempontjából tartottam fontosnak, hogyha valaki szeretné részletesen látni, vagy debug-olni a projektet, annak könnyebb dolga legyen ezekkel a műveletekkel.

A következő objektumok kerülnek lekérésre a referenciavesztés miatt:

- **receivedVertex**: Értékét a **getRouteByName(String name)** függvényből kapja, amely metódus ellenőrzi, hogy az objektum útjai közt, már

rendelkezőnk-e erről a csúcsról adattal? Ha igen visszatér ezzel a **Vertex**-el, ha nem **null**-t ad vissza.

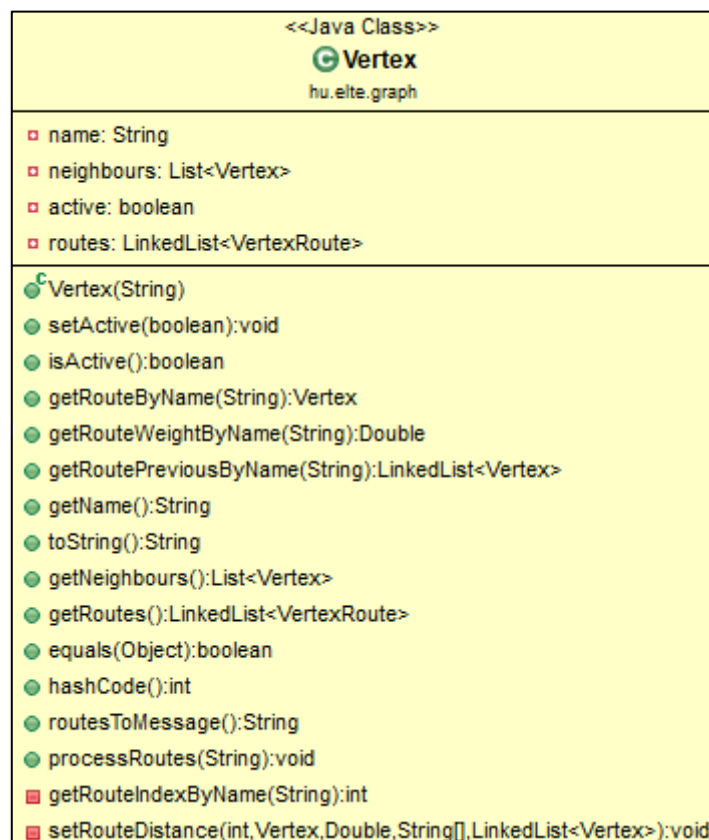
- **neighbour**: Értékét a **Graph.getVertexByName(String name)** függvényből kapja, itt szintén az elveszett referencia miatt kell meghívni ezt a metódust. Ez a függvény végigmegy a gráf csúcsain, és visszaadja a keresett csúcscímkehez tartozó csúcsot. Ez a gyakorlatban mindig az aktuális gráf egyik szomszédja lesz, ezért értéke sosem lesz **null**.
- **neighbourDistance**: Értékét a **getRouteWeightByName(String name)** függvényből kapja meg. Mivel az előbb említésre került, hogy adatokat csak a szomszédoktól fogad egy csúcs, így le kell kérni az ebbe a szomszédos csúcsba vezető él költségét, amit a referenciavesztés miatt ezzel a segédfüggvénnyel lehet megtenni.
- **previousList**: Egy **Vertex** objektumokat tároló lista, értékét a **getRoutePreviousByName(String name)** függvény segítségével kapja meg. Erre azért van szükség, mert előfordulhat olyan eset, amikor ezt a bizonyos szomszédos csúcsot egy másik szomszédos csúcson keresztül vezető úton kisebb költséggel is elérhető, így el kell tárolni ezeket a korábbi csúcsokat is.

A függvény futása során a következő lépésben a **receivedVertex**-et fogjuk megvizsgálni:

- Ha ez az érték nem **null**, akkor a **getRouteIndexByName(String name)** függvénnyel kell kikeresni az indexét a csúcs által tárolt **routes** listájából, hogy lekérje a nyilvántartott él költségét, amely a **previous** nevet kapta. Ez után egy elágazásban meg kell vizsgálni, hogy az üzenetben megkapott, valamint még a szomszédhoz vezető él költsége együttesen kisebb lesz-e a **previous** változó értékénél? Ha nem, akkor nem kell semmit tenni, hiszen az a minimális költségű út az adott pillanatban. Ha igen, akkor meg kell hívni a **setRouteDistance(int indexOf, Vertex neighbour, Double distance, String[] previousVertexArray, LinkedList<Vertex> previousVertex)** függvényt. Ebben a már lekért index alapján történik meg az útvonalra vonatkozó adatok frissítése:

1. Beállításra kerül az út költsége.
2. Kitörlésre kerül az esetlegesen megadott korábbi bejárási útvonal.

3. Az új útvonalhoz hozzáadásra kerül a küldő csúcs.
 4. Az új útvonalhoz hozzáadásra kerül a korábban bemutatott `previousList` a nulladik indextől kezdődően.
 5. Az új útvonalhoz hozzáadásra kerül az üzenetben megkapott köztes csúcs.
- Ha az érték null, akkor létre kell hozni egy új **VertexRoute**-ot. Az útvonal köztes csúcsaihoz először hozzá kell adni azt a szomszédot, ahonnan az üzenetet kaptuk, majd az üzenetben megkapott lehetséges előzőleges csúcsokat is hozzá kell venni. Az így megkapott utat fel kell venni az üzenetet fogadó csúcs útjai közé.

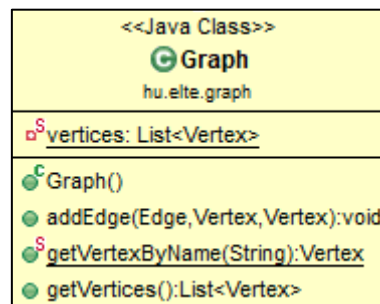

3.6. ábra. A Vertex osztály UML diagramja.

3.6.4. Graph osztály

Ez az osztály a **hu.elte.graph** csomagban található. Ez szolgál a gráf csúcsainak a tárolására. A gráf csúcsai egy osztályszintű privát **Vertex** objektumokból álló **vertices** nevű listában kerülnek tárolásra, amelyhez egy getter metódus tartozik. Az osztály rendelkezik egy saját konstruktorral, amely az előbb említett listát példányosítja. Az osztály a következő két további publikus metódussal rendelkezik:

- **addEdge(Edge edge, Vertex vertexOne, Vertex vertexTwo):** Egy visszatérési érték nélküli metódus, amely a gráf beolvasásánál kerül meghívásra, amely a **GraphReader** osztályban található meg. A metódus végzi el egyrészt az adott csúcsok felvételét a központi gráfba, valamint az ellenkező csúcsot felveszi a szomszédjai közé, és megkonstruálja az abba vezető utat, amit szintén eltárol.
- **getVertexByName(String name):** Ez az osztályszintű metódus kerül meghívásra a **Vertex** osztályban, aminek segítségével az eredeti **Vertex** objektumot le lehet kérni a **vertices** listájából.

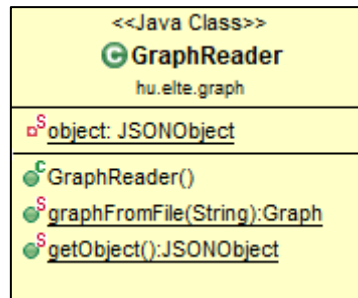

3.7. ábra. A Graph osztály UML diagramja.

3.6.5. GraphReader osztály

Ez az osztály a **hu.elte.graph** csomagban található. Ez szolgál arra, hogy a **graph.txt**-ből beolvassa az adatokat, és feltöltsön egy **Graph** objektumot. Két publikus metódusa van:

- **graphFromFile(String fileName):** Egy osztályszintű publikus **Graph** visszatérési értékű metódus. A metódus egyszerre több feladatot elvégez. A segítségével a projekttel egy szinten található mappából beolvassa a **graph.txt**-t, és benne sorról-sorra haladva meghívja a **Graph** osztály **addEdge(Edge e, Vertex v1, Vertex v2)** metódusát, aminek segítségével a beolvasás végére rendelkezésre áll az összes kiinduló alap a gráf algoritmus futásához. Összeállításra kerül egy JSON objektum is, tulajdonképpen itt magát a **graph.txt** állományt alakítjuk át JSON szerkezetűvé. Ez azért szükséges, hogy később a szerver szolgáltatni tudja ezt az adatot a weboldal vizualizációja felé.
- **getObject():** Szimpla getter metódus, az előbb említett JSON objektumot adja vissza.

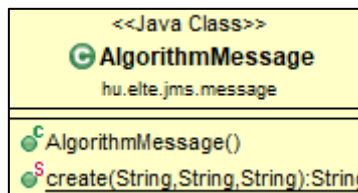

3.8. ábra. A GraphReader osztály UML diagramja.

3.6.6. AlgorithmMessage osztály

Az osztály a **hu.elte.jms.message** csomagban található. Az osztálynak csak az a szerepe, hogy keretet adjon a kiküldendő üzenet számára. Az üzenet kerete egy JSON objektum lesz, amely a következő kulcs-érték párokkal rendelkezik.

- **"producerName"**: Az üzenet küldőjének a neve. A gyakorlatban ez a küldő gráf csúcscímkejét jelöli.
- **"message"**: Az üzenetnek a szövege, amely a gyakorlatban a csúcs által ismert utakról tartalmaz információt.
- **"consumerName"**: Az üzenet fogadójának a neve. A gyakorlatban ez az üzenetet fogadó gráf csúcscímkeje lesz.

3.9. ábra. Az AlgorithmMessage osztály UML diagramja.

3.6.7. Producer osztály

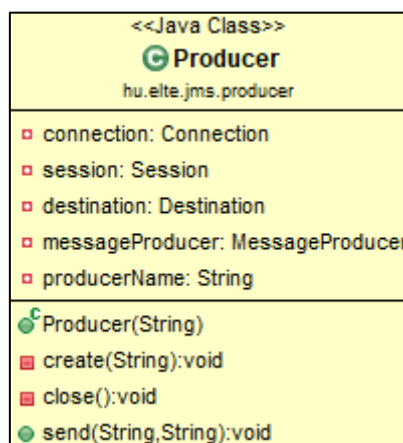
Az osztály a **hu.elte.jms.producer** csomagban található. Az osztály feladata, hogy kapcsolódjon a korábban már említett **Apache ActiveMQ** kiszolgálójához, majd ezt követően elküldi a megfelelő üzenetsorba az adatokat, végül lezárja a kapcsolatot. Tehát a kapcsolat csak addig van fenntartva, ameddig az üzeneteket publikálja az algoritmus. Az osztálynak van egy publikus konstruktora, amely egy **String**-et vár paraméterül, ez az érték lesz majd a **Client** osztályban beállítva a csúcscímkejére, ez lesz a küldő neve. Az osztálynak öt privát adattagja van, amelyek a következők:

- **connection**: Egy **javax.jms.Connection** típusú változó, amely a kapcsolat létrehozását biztosítja.

- **session:** Egy **javax.jms.Session** típusú változó, amely a munkamenet környezetét biztosítja az üzenetek felhasználásához és előállításához.
- **destination:** Egy **javax.jms.Destination** típusú változó, amely az üzenetek eljuttatását biztosítja.
- **messageProducer:** Egy **javax.jms.MessageProducer** típusú változó, amely üzeneteket küld egy megadott rendeltetési helyre.
- **producerName:** Egy **String** típusú változó, amely az üzenetküldő nevét tartalmazza.

Az osztály fontosabb metódusai:

- **create(String queueName):** Egy privát visszatérés nélküli metódus, paraméterként az üzenetsor nevét várja. Feladata létrehozni a kapcsolatot, valamint az osztály privát adatait inicializálni.
- **close():** Egy privát visszatérés nélküli metódus, amely az osztályhoz tartozó erőforrásokat zárja le.
- **send(String message, String queueName):** Egy publikus visszatérés nélküli metódus, amely üzenetet publikál az üzenetsorba. Az első paramétere lesz az üzenet, amit küldésre kerül. A gyakorlatban ez a **Vertex** osztály **routesToMessage()** metódusa által biztosított üzenet lesz. A második paraméter pedig az üzenetsor neve lesz, ami a gyakorlatban annak a csúcsnak a címkéje lesz, ahova az üzenet küldésre kerül. A metódusban az üzenet az előbb bemutatott **AlgorithmMessage** osztály metódusa segítségével kerül becsomagolásra, majd létrehozásra kerül a kapcsolat (**create()** metódus meghívása). Az üzenet a **javax.jms.TextMessage**-ként kerül publikálásra az üzenetsorban, a kapcsolat ez után bezárásra kerül (**close()** metódus meghívása).

3.10. ábra. A Producer osztály UML diagramja.

3.6.8. Consumer osztály

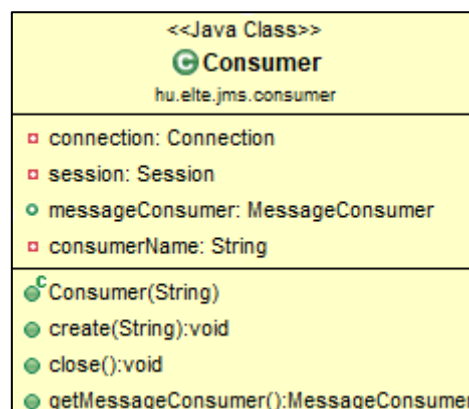
Az osztály a **hu.elte.jms.consumer** csomagban található. Az osztály feladata, hogy az **Apache ActiveMQ** kiszolgálójával kapcsolódjon, amelyet egészen a gráf algoritmus végéig fenntart. Biztosít egy **javax.jms.MessageConsumer** típusú objektumot, amelyre a **Client** osztályban be lehet állítani egy **javax.jms.MessageListener** objektumot, amellyel aszinkron módon lehet üzeneteket fogadni. Az osztály egy publikus konstruktorral rendelkezik, amelyik egy String-et vár paraméterül, amely a **Client** osztályban kerül beállításra. Ez lesz a fogadó neve.

Az osztálynak a következő három privát és egy publikus adattagjai vannak:

- **connection**: Egy privát **javax.jms.Connection** típusú változó, amely a kapcsolat létrehozását biztosítja.
- **session**: Egy privát **javax.jms.Session** típusú változó, amely a munkamenet környezetét biztosítja az üzenetek felhasználásához és előállításához.
- **consumerName**: Egy privát **String** típusú változó, amely a fogadó nevét jelöli.
- **messageConsumer**: Egy publikus **javax.jms.MessageConsumer** típusú változó, amely üzeneteket fogad az üzenetsorról. Ehhez az adattaghoz tartozik egy getter metódus.

Az osztály a következő metódusokkal rendelkezik:

- **create(String queueName)**: Egy visszatérés nélküli publikus metódus, amely paraméterként az üzenetsor nevét kapja meg. Feladata: létrehozni és fenntartani a kapcsolatot a kiszolgálóval, inicializálni az osztály adattagjait.
- **close()**: Egy publikus visszatérés nélküli metódus, amely az osztályhoz tartozó erőforrásokat zárja le.

3.6.9. Client osztály

Az osztály a **hu.elte.client** csomagban található. Az osztály feladata, hogy minden egyes **Vertex** típusú objektumhoz hozzárendeljen egy **Consumer**, és egy **Producer** objektumot, amelyek segítségével az üzenetküldés meg tud valósulni. A gráf csúcsaiból így egy különálló fogadó klienst, és egy küldő klienst lehet csinálni, amelyeknek az adattagjait később az algoritmus el tudja érni, és a neki szükséges metódusokat meg tudja hívni az útkeresés különböző szakaszaiban. Az osztály továbbá megvalósítja a **javax.jms.MessageListener** osztályt. Erre azért van szükség, hogy amint egy üzenet bekerül az üzenetsorba a fogadó fel tudja dolgozni. Az osztály egy publikus konstruktorral rendelkezik, amely egy **Vertex** típusú objektumot vár paraméterként.

Az osztály a következő adattagokkal rendelkezik:

- **vertex:** Egy privát **Vertex** típusú változó, amely a gráf egy csúcsát tartalmazza. Ehhez az adattaghoz tartozik egy getter metódus.
- **consumer:** Egy privát **Consumer** típusú változó, ez lesz a fogadó kliens funkcionalitására irányuló változó. Ehhez az adattaghoz tartozik egy getter metódus.
- **producer:** Egy privát **Producer** típusú változó, ez lesz a küldő kliens funkcionalitására irányuló változó. Ehhez az adattaghoz tartozik egy getter metódus.

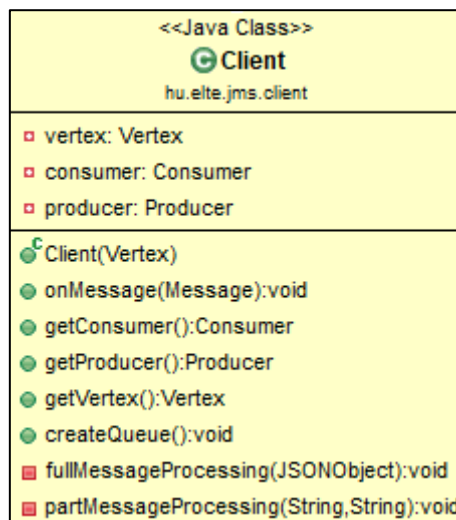
Az osztály a következő saját metódusokkal rendelkezik:

- **createQueue():** Egy visszatérési érték nélküli függvény, amely először létrehozza az üzenetsorhoz tartozó kapcsolatot a fogadó számára, majd beállítja a **MessageListener**-t az osztályra.
- **fullMessageProcessing(JSONObject message):** Egy visszatérés nélküli privát metódus, amely egy JSON objektumot kap paraméterként. Ez a metódus szolgál arra, hogy az üzenet kerete "lefejtésre" kerüljön az értékes út információkról, így a belső üzenet kulcs-érték párja alapján lehet tovább dolgozni a ténylegesen hasznos adatokkal. Ez a kulcs-érték pár tovább küldésre kerül a **partMessageProcessing(String key, String value)** számára.

- **partMessageProcessing(String key, String value)**: Egy visszatérés nélküli privát metódus. Az első paramétere a kulcs lesz, amely itt mindig csak "SEND_ROUTES" értékű lesz, amivel az üzenet érkezett. Értéke pedig a tényleges adatok, amiket tovább kell küldeni az adott csúcs **processRoutes()** metódusához. Ez a függvény, és vele együtt az előző kialakítása is alkalmas arra, hogy továbbfejlesztés esetén többfajta utasítás alapján végezzen számításokat.

A **MessageListener** osztály megvalósításához szükséges metódus:

- **onMessage(Message message)**: Egy visszatérési érték nélküli metódus, amely a **synchronized** kulcsszóval rendelkezik, hogy az üzenet ne kerüljön egyszerre írásra és olvasásra. A paraméterként megkapott **javax.jms.Message** objektumot vissza kell alakítani JSON objektummá, hogy tovább lehessen küldeni a **fullMessageProcessing()** számára. Továbbá ennek a JSON-nek a String-é alakított változatát hozzá kell adni az **Algorithm** osztály **messages** listájához, hogy a későbbiekben az összes üzenetet ki lehessen írni az output mappa **messages.txt**-be.

3.12. ábra. A Client osztály UML diagramja.

3.6.10. Algorithm osztály

A **hu.elte.algorithm** csomagban található **Algorithm** osztály az algoritmus vezérlését irányítja, a szerver számára szolgáltatja a JSON formátumú adatokat, az adatokat egy fájlba kiírja. Az osztály a következő adattagokkal rendelkezik:

- **graph**: Egy privát osztályszintű **Graph** objektum, amelynek a példánya a konstruktorban kerül megadásra.

- **clients:** Egy privát **Client** objektumokat tároló lista.
- **startVertex:** Egy privát **Vertex** típusú objektum, amely a keresett út kezdő pontja lesz, hozzá tartozik egy setter metódus.
- **endVertex:** Egy privát **Vertex** típusú objektum, amely a keresett út végpontját tartalmazza, hozzá tartozik egy setter metódus.
- **messages:** Egy privát **String**-ekből álló lista, amely a **Client** osztályban kap értéket, ezek lesznek kiíratva egy fájlban az algoritmus végén. Ehhez tartozik egy getter metódus.
- **mainQueue:** Egy privát **Vertex** objektumokat tartalmazó lista. A gráf felderítése során ebbe lesznek pakolva a gráf csúcsai, és amint inaktívvá válnak a csúcsok ki fognak törölődni a listából.
- **minRoute:** Egy privát **Vertex** objektumokat tartalmazó lista, ez tartalmazza a bejárási sorrendben a keresett legrövidebb útnak a csúcs címkéit.
- **jsonGraphByNode:** Egy privát osztályszintű **JSON** objektum, amelybe a gráf feltérképezése során fognak a gráf csúcsai sorrendben belekerülni. Ez az esetleges weblap animáció miatt szükséges. Ehhez az adattaghoz kapcsolódik egy getter metódus.
- **jsonGraphByNodeForColorChange:** Egy privát osztályszintű **JSON** objektum, amelybe az algoritmusnak a második szakaszában a gráf csúcsainak inaktiválásakor kerülnek bele az egyes csúcscímkék, hogy az esetleges animáció esetén a weblap le tudja kérni a publikált adatot. Ehhez az adattaghoz kapcsolódik egy getter metódus.
- **jsonMinRouteForAnimation:** Egy privát osztályszintű **JSON** objektum, amelybe az algoritmus futása folyamán az éppen minimális utat rakja, amit a weblap animáció meg tud jeleníteni. Ehhez az adattaghoz kapcsolódik egy getter metódus.
- **allNodes:** Egy privát osztályszintű **JSON** objektum, amelybe a gráf csúcsai kerülnek, ez fog megjeleníteni a weblap bal felső sarkában.
- **finalDistanceCost:** Egy privát **Double** típusú objektum, amely a keresett legrövidebb út összköltségét jeleníti meg.
- **input:** Egy osztályszintű végleges **String**, ami az input fájl helyét és nevét tartalmazza, ami a **input/graph.txt** elérési út lesz.

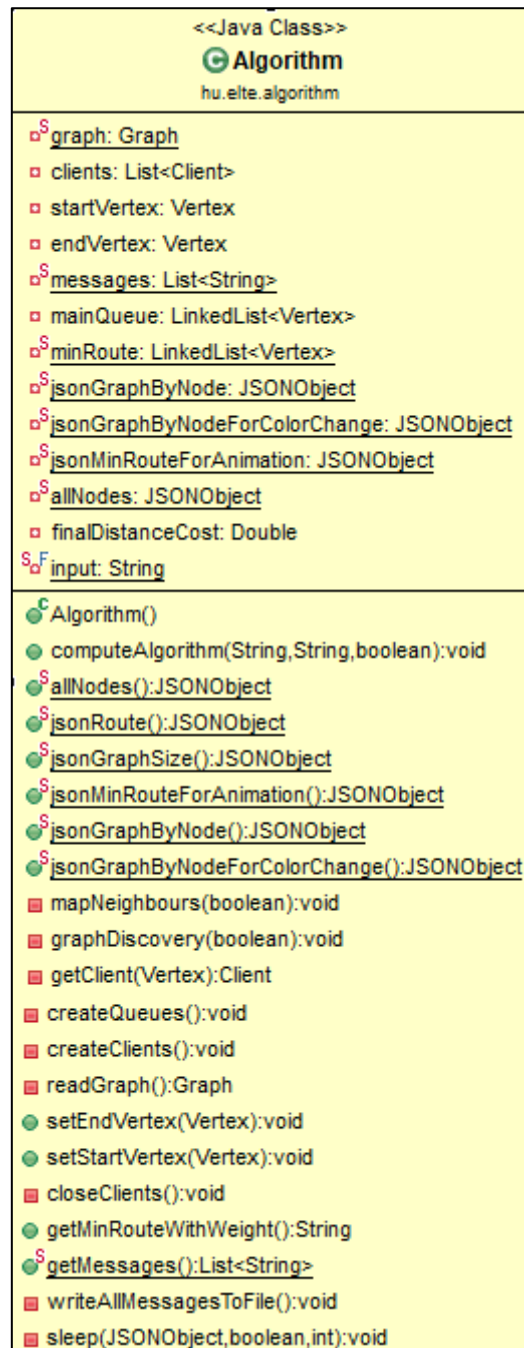
Az osztály a következő saját metódusokkal rendelkezik:

- **readGraph():** Egy privát metódus, amely a gráfnak a fájlból történő beolvasását végzi.
- **createClients():** Egy privát visszatérési érték nélküli metódus, amelyben létrehozásra kerülnek a gráf csúcsai alapján a **Client** objektumok.
- **createQueues():** Egy privát visszatérési érték nélküli metódus, amely a **Client** objektumokhoz létrehozza a saját üzenetsorukat.
- **allNodes():** Egy publikus osztályszintű metódus, amely egy **JSON** objektummal tér vissza. Az objektum kulcsa az "**allNodes**" lesz, az értékei pedig sorban a gráf csúcsai lesznek. Ez a kulcs-érték pár az **allNodes** változóban kerül tárolásra.
- **jsonRoute():** Egy publikus osztályszintű metódus, amely egy **JSON** objektummal tér vissza. Ennek az objektumnak a kulcsa a "**route**" lesz, értékei pedig a már elkészült legrövidebb út bejárását fogják tartalmazni egymás mellé téve két-két csúcscímét.
- **jsonGraphSize():** Egy publikus osztályszintű metódus, amely egy **JSON** objektummal tér vissza. Ennek az objektumnak a kulcsa a "**size**" lesz, értéke pedig a gráf csúcsainak száma lesz.
- **getClient(Vertex v):** Egy privát **Client** visszatérési értékű metódus, amely a paraméterként megkapott objektumhoz, visszaadja a hozzá tartozó **Client** objektumot.
- **closeClients():** Egy privát visszatérési érték nélküli metódus, amely az algoritmus legvégén a **Client** objektumokhoz tartozó **Consumer** objektumokat zárja be.
- **getMinRouteWithWeight():** Egy publikus **String** visszatérési értékű metódus, amely a keresett legrövidebb utat, és a hozzá tartozó költséget adja vissza.
- **writeAllMessagesToFile():** Egy privát visszatérési érték nélküli metódus, amely az **output/messages.txt** fájlba írja ki az algoritmus keresése folyamán keletkezett összes üzenetet, a keresett úthoz tartozó összes keletkezett adattal együtt.
- **sleep(JSONObject object, boolean isSleeping, int time):** Egy privát visszatérési érték nélküli metódus. Arra szolgál, hogy a felhasználó későbbi döntése alapján a weblapon, ha az "**Animation**" gombot választja - vagyis

szeretne animációt - az algoritmust meg kell lassítani, hogy az általa közölt adat valós időben meg tudjon jelenni a weblapon. Ebben az esetben a második paraméter mindig **true** értékű lesz, az első paraméter pedig az esetlegesen az előzőekben a **JSON** változókba került elévült adatot törli ki. A harmadik paraméter pedig a tényleges várakoztatási értéke lesz az algoritmusnak.

- **graphDiscovery(boolean isSleeping):** Egy privát visszatérés nélküli metódus, amely egy logikai értéket vár paraméterül. Ez az előbbiekben tárgyalt weblap animáció miatt tudja meglassítani az algoritmust. A metódusban először létre kell hozni egy listát. Ez a "**queue**" nevű lista csak átmeneti szerepet fog betölteni. Ehhez a listához, valamint a "**mainQueue**" listához először bele kell rakni a kezdőcsúcsot. Ez a csúcs aktiválásra kerül, vagyis az "**active**" mezője a **true** értéket kapja meg. A következőkben a külső while ciklus addig fog futni, ameddig tartalmaz elemet. Egy-egy lefutás végén az első elemet törölni kell a "**queue**" listából. A ciklus elején le kell kérni az első elemet, majd ennek a szomszédjain egy for ciklussal végig kell menni. Ha a szomszédok még nem aktívak, és van szomszédjuk, akkor aktiválni kell őket, és bele kell rakni őket mindkét előbb írt listába.
- **mapNeighbours(boolean isSleeping):** Egy privát visszatérés nélküli metódus. Egy boolean paramétere van, amely az animációkor lassítja meg az algoritmust. Az előbb feltöltött "**mainQueue**" listán megy végig egy while ciklus, ameddig abban vannak elemek. Itt most az utolsó elemet kérjük le, és a hozzá tartozó **Client** objektumot. Ennek a csúcsnak a szomszédjain végig kell menni. Itt le kell kérni az eredeti szomszéd objektumot, hogy megtudjuk valóban aktív-e? Ha igen, akkor publikálni kell az adott szomszédnak az összes út információját, amivel a csúcs éppen rendelkezik. A következő elágazásnak a gyakorlati szerepe csak az animációnál van, hiszen ebben kell az éppen minimális utat a szerver számára elkészíteni. Kilépve a for ciklusból a lekért csúcs objektumot **false**-ra kell állítani, hiszen az már nem tud kinek adatot biztosítani, így a **mainQueue** listából is ki kell törölni.
- **computeAlgorithm(String start, String end, boolean isSleeping):** Egy publikus visszatérés nélküli metódus, amely az előbb felsorolt metódusokat fogja vezérelni. Első lépésként a klienseket, és a hozzájuk tartozó

üzenetsorokat fogja létrehozni, illetve az első két paraméterként megkapott csúcsot fogja beállítani. Ezt követően kerül meghívásra az előbbi két metódus, melyeknek tovább adja a harmadik paramétert. Ezek lefutását követően összeállítja a minimális utat a költséggel együtt. Végül lezárja az összes klienst, és a keletkezett adatokat kiíró metódust hívja meg.

3.13. ábra. Az Algorithm osztály UML diagramja.

3.6.11. Server osztály

A **hu.elte.server** csomagban található **Server** osztály biztosítja a szervert az algoritmus, és az annak a szemléltetésére szolgáló weblap működéséhez. Az osztály egy üres konstruktorral rendelkezik. Az osztály a következő adattagokkal rendelkezik:

- **start:** Egy privát **String** típusú változó, amelybe kerül a keresett legrövidebb út kezdő pontja.
- **end:** Egy privát **String** típusú változó, amelybe kerül a keresett legrövidebb út végpontja.

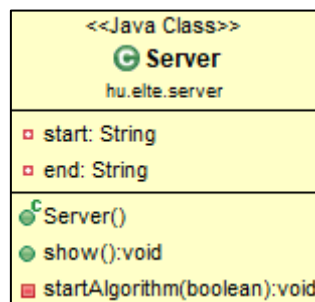
Az osztály a következő metódusokkal rendelkezik:

- **startAlgorithm(boolean sleep):** Egy privát visszatérési érték nélküli metódus, amely egy logikai értéket vár paraméterül. Ez a metódus minden egyes alkalommal megkonstruál egy **Algorithm** példányt és a megfelelő adatokkal meghívja ennek a példánynak a **computeAlgorithm(start,end,sleep)** metódusát.
- **show():** Egy publikus visszatérési érték nélküli metódus, amely előbb beállítja a weblap megjelenítéséhez szükséges statikus fájlok helyét, ami a **resources/public** mappa lesz. Ez után megadásra kerülnek az elérési útvonalak. A szerver a **localhost:4567**-es porton fog futni. A **GET** és **POST** kérésekkel pedig kiszolgálja a weblapot, és az algoritmust.

A következőkben a fontosabb **GET**, és **POST** kérések kerülnek részletezésre:

- **GET "/":** A kérés a kezdő oldalra vezet minket, vagyis a **public** mappában lévő **index.html** töltődik be.
- **GET "/route":** A kérés a legrövidebb úthoz tartozó élek kezdő illetve végpontját tartalmazza, amelyek az **Algorithm** osztályból kerülnek lekérésre, és egy JSON objektum lesz.
- **GET "/grap":** A kérés az **graph.txt**-ben található sorokat fogja tartalmazza, amelyek a **GraphReader** osztályból kerülnek lekérésre egy JSON objektumba.
- **GET "/size":** A kérés a gráf csúcsainak számát adja meg egy JSON objektumban, ez is az **Algorithm** osztályból kerül lekérésre.
- **GET "/graphByNode":** A kérés a gráf csúcsait tartalmazza egyesével, ahogy az **Algorithm** osztály **graphDiscovery()** metódusa bejárja a gráfot. Ezeket egy **JSON** objektumban kapja meg az **Algorithm** osztályból.

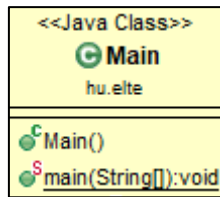
- **GET "/graphByNodeForColorChange"**: A kérés a gráf csúcsait tartalmazza egyesével, ahogy az **Algorithm** osztály **mapNeighbours()** metódusa lezárja a gráf csúcsait. Ezeket egy **JSON** objektumban kapja meg az **Algorithm** osztályból.
- **GET "/routeStepByStep"**: A kérés az adott pillanatban legrövidebb utat tartalmazza, ahogy az **Algorithm** osztály **mapNeighbours()** metódusa összesíti a beérkezett adatokat. Ezeket egy **JSON** objektumban kapja meg az **Algorithm** osztályból.
- **GET "/allNodes"**: A kérés a gráf összes csúcsát tartalmazza. Ezeket egy **JSON** objektumban kapja meg az **Algorithm** osztályból.
- **POST "/animation"**: A kérés során egy üzenetet fog kapni a weblaptól, ami ebben az esetben egy **"true"** érték lesz, aminek a segítségével meghívásra kerül a **startAlgorithm()** metódus.
- **POST "/basic"**: A kérés során egy üzenetet fog kapni a weblaptól, ami ebben az esetben egy **"false"** érték lesz, aminek a segítségével meghívásra kerül a **startAlgorithm()** metódus.
- **POST "/start"**: A kérés során egy üzenetet fog kapni a weblaptól, ami tartalmazza a keresett minimális útnak a kezdő, és a végpontját. Ezek pedig beállításra kerülnek a **start**, **end** változók értékeire.
- **POST "/stop"**: A kérés során a Spark szerver kerül leállításra.

3.14. ábra. A Server osztály UML diagramja.

3.6.12. Main osztály

A **hu.elte** csomagban található Main osztályban található **main()** metódus indítja el az alkalmazást. Ebben a metódusban először is a kiírásra szolgáló **messages.txt**-ből kell az estelegesen a korábbi futtatásnál benne maradt adatokat kitörölni. Ez követően a **Server** osztály **show()** metódusával indul az alkalmazás.

3.15. ábra. A Main osztály UML diagramja.

3.7. A weboldal forráskódjai

Ebben a fejezetben kerülnek bemutatásra azok a **Html** és **Javascript** fájlok, amelyek a weboldalt, és annak a dinamikáját írják le. Ezek a **resources/public** mappában vannak. Az itt megtalálható **vis.js** és **vis.css** fájlok egy Javascript könyvtár, amely a vizualizációra szolgál, ezek nem saját fájlok.

3.7.1. Kezdőlap

A kezdőlap forráskódja az **index.html**. A kezdőoldal két részre tagolható, a felső részen található, azok a gombok és mezők, amikkel az algoritmust, és a vizualizációt lehet működtetni. Ezek alatt található egy szürke rész, ahol a vizualizáció történik.

A kezdőoldal bal felső sarkában látható kiírva a gráf csúcscímkei szóközzel elválasztva, ezek közül kell egyet-egyet beírni a **"Start node:"** és **"End node:"** nevű mezőkbe. A **"Submit"** gombbal lehet elmenteni a két értéket. Ha ugyanaz a csúcscímke kerül mindkét helyre, vagy az egyik hely üres marad, hibaüzenetet jelenít meg a program. Megfelelő adatok esetén nem kapunk semmilyen válaszreakciót. A **"Submit"** gomb működése a következő: Egy **"form"** tag-ben van megvalósítva, megnyomásakor először ellenőrződik az input a **validateSubmit()** Javascript függvény segítségével. Ha ez rendben, akkor egy **POST** metódussal a **localhost:4567/start** elérésen kerül átküldésre a két gráf csúcscímke, ahol a már ismert módon feldolgozásra kerülnek ezek az adatok.

A felső részen található még három gomb. A gombok a következők: **"Basic"**, **"Animation"**, **"Stop Server"**. A gombok egy **"form"** tag-ben vannak megadva és azon belül egy **"button"** tag-ben. Ezek részletes működése a következő:

- **"Basic"** gomb: A gomb megnyomásakor a **basicFunc()** nevű Javascript függvény hívódik meg. Ez ellenőrzi, hogy megtörtént-e már a két csúcscímke felvétele? Ha nem, a program hibaüzenetet fog kiírni és vissza is fog térni egy **false** értékkel. Ha megtörtént az input felvétele a program mindhárom gombhoz kikapcsolja a kattintás funkciót, így nem lehet a háttérben futó

algoritmustól érkező adatokat rosszul megjeleníteni. Ez a funkció zárolás ebben az esetben szabad szemmel nem látható, mivel a lefutás nagyon gyors lesz, ha kis méretű a gráf. Ezek a funkciók a **basic.js**-ben kerülnek visszaállításra. A függvény egy **POST** metódust küld a **localhost:4567/basic** elérésre, amiben egy **"false"** érték lesz, ezzel jelezve az algoritmus számára, hogy nem kell meglassítani az algoritmus futását. Ezt követően betöltődik a **basic.js** nevű Javascript fájl, ami a következőkben lesz elmagyarázva.

- **"Animation"** gomb: A gomb megnyomásakor az **animationFunc()** nevű **Javascript** függvény hívódik meg. Ez ellenőrzi, hogy megtörtént-e a két gráf csúcs felvétele? Ha nem a program hibaüzenetet ír ki, és vissza is fog térni egy **false** értékkel. Ha megtörtént az input felvétele a program mindhárom gombhoz kikapcsolja a kattintás funkciót, így nem lehet a háttérben futó algoritmustól érkező adatokat rosszul megjeleníteni. Ezek a funkciók az **animation.js** végén kerülnek visszaállításra. A függvény egy **POST** metódust küld a **localhost:4567/animation** elérésre, amiben egy **"true"** érték lesz, ezzel jelezve az algoritmus számára, hogy meg kell lassítani a futást, hogy az algoritmus valós időben szemléltetve legyen. Ezt követően betöltődik az **animation.js** nevű Javascript fájl, ami a következőkben lesz elmagyarázva.
- **"Stop Server"** gomb: A gomb megnyomásakor a **stopFunc()** nevű javascript függvény kerül meghívásra. Ebben egy POST metódus kerül küldésre a **localhost:4567/stop** elérésre, és az oldal átirányításra kerül az **error.html**-re. Az **error.html**-ben csak egy hibaüzenet található. Ezt a funkciót mindig meg kell hívni, ha be akarjuk zárni az alkalmazást, így nem marad a háttérben futó folyamat.

3.7.2. Basic.js

A **basic.js** egy Javascript fájl, ami az **index.html**-ben található **basicFunc()** függvény hatására hívódik meg. Először lekérésre kerül az algoritmus által a szerver **localhost:4567/graph** elérésén tárolt input gráf, ami feldolgozásra, és tárolásra kerül, külön listákban a gráf csúcsai, és az élei. Le kell kérni továbbá a szerver **localhost:4567/route** elérésén található legrövidebb utat is. Ezt követően már csak a

legrövidebb út mentén található éleket kell pirosra állítani. Az így kapott adatokat pedig csak át kell adni a **vis.js** számára, ami ki fogja rajzolni a gráfot.

3.7.3. Animation.js

Az **animation.js** egy Javascript fájl, ami az **index.html**-ben található **animationFunc()** függvény hatására hívódik meg. A működése során üzenetet küld az **Algorithm** osztály számára, hogy lassítsa meg a saját működését, valamint az adatokat is egyesével fogja megkapni a Javascript és nem ömlesztve. Itt szeretném megjegyezni, hogy az időbeni várakoztatás 2 másodperc minden **Algorithm** osztálybeli **sleep()** hívásnál, és az **animation.js**-ben is, kivéve az **Algorithm** osztályban található legelső **sleep()** hívást, itt ez az idő 3 másodperc. Az **Algorithm** osztály így technikailag 1 másodperccel előrébb jár, így előzzük meg, hogy az adatáramlás hibás legyen. Az **animation.js**-ben a várakoztatás a **setInterval()** metódusokkal került implementálásra.

A következőkben a Javascript forráskódja kerül szemléltetésre. Az első lépésként le kell kérni a gráf csúcsainak a számát a **localhost:4567/size** elérésről. Ez azért fontos, hogy tudjuk, mikor kell megszakítani a **setInterval** metódust, hiszen ekkor a szemléltetés egy későbbi szakaszába kell lépni. A belépési pont a **graph()** függvény lesz. Ebben a függvényben két másodperces időközönként le kell kérni a **localhost:4567/graphByNode**-ről az **Algorithm** osztály által küldött gráf csúcsokat, és be kell állítani a megfelelő értéküket a szemléltetéshez. A színük kezdetben zöld lesz. Ez a folyamat addig fog ismétlődni, amíg a gráf mérete el nem éri az előbb lekérésre került méretet. Ebben a **setInterval**-os belső függvényben kerülnek berajzolásra az élek is az **addEdges()** függvény segítségével. Ez a függvény kérést küld a **localhost:4567/graph** elérésre, ahonnan az összes gráfra vonatkozó adaton végigmegy, és mindig ellenőrzi, hogy van-e már olyan csúcs, amit össze lehet kötni? Ha van akkor ezt a műveletet végre hajtja. Ahogy az előbbieken leírásra került, ha a gráfban már szerepel az összes csúcs, akkor a le kell zárni a **setInterval()** metódust és tovább kell lépni a **colorChange()** nevű függvényre.

A **colorChange()** függvény az algoritmus második szakaszát szemlélteti. Ez a függvény kéréseket küld szintén két másodpercenként a **localhost:4567/graphByNodeForColorChange** elérésre, hogy az ott érkező csúcsokat pirosra tudja színezni. Ebben a belső **setInterval()** függvényben kerül lekérdezésre a **localhost:4567/routeStepByStep**. Amennyiben a kezdő csúcshoz beérkezik egy éppen

minimálisnak tekinthető út a végpontba, annak az éleit az **edgeChange(param)** függvény fogja pirosra festeni. A **colorChange()** függvény szintén addig fut, amíg a gráf összes csúcsa piros nem lesz. Ekkor a **setInterval()** függvényt le kell állítani, és az animáció végeztével a weblapon megtalálható három gomb is újból kattinthatóvá válik.

3.8. A Maven konfigurálása

Ebben a fejezetben kerül rövid leírásra a Maven **pom.xml**-je. A **pom.xml**-nek az alsó részén található **<dependencies>** tag-ek közt található függőségek a "**Felhasznált technológiák**" fejezetnél tárgyalt függőségeket tartalmazza. Ezeket a függőségeket így könnyen lehet használni az alkalmazásban. A fájl felső részében található **<build>** tag-ek közti utasítások a következő utasításokkal bírnak: Ezek a program összeállítása miatt fontosak, itt megadásra került a Main osztály, valamint a JAR neve, ami a **JMSGraphAlgorithm** lett. A kész JAR a **target/App** mappába kerül. Idekerülnek átmásolásra a input mappa, és a benne helyet kapó **graph.txt** is, valamint az **output** mappa a benne található **messages.txt**-vel.

A futtatható JAR állományt a következő lépésekkel lehet elkészíteni:

- Meg kell nyitni egy parancssort a projekt könyvtárában, majd a következő parancsokat kell beütni:
- **mvn clean**
- **mvn package -DskipTests**

A **clean** parancs először kitörli az összes az előző buildelés által generált fájlt. A **package** pedig újra generálja a szükséges fájlokat, és elkészíti nekünk a JAR-t. Ha a **-DskipTests** kapcsolót nem íránk oda, akkor is lefutna a **package** parancs, de úgy a teszteket is lefuttatná hozzá.

A generálás során létrehozásra kerül a **JMSGraphAlgorithm.jar** állomány, valamint e mellé másolódik az **input** mappa a benne található **graph.txt**-vel és az **output** mappa a benne található **messages.txt**-vel. A .jar állományt kattintással, vagy parancssorból való futtatással lehet elindítani. Ha parancssorból történik az indítás a Spark szerver log-olását is nyomon lehet követni. Ügyelni kell arra, hogy a weblapon található "**Stop Server**" gombot mindig nyomjuk meg, ha beakarjuk zárni a programot. Ha ezt nem tesszük meg, akkor a Feladatkezelőben kell a megfelelő folyamatot be zárni. Amennyiben ez nem történik meg az esetleges hibához vezethet.

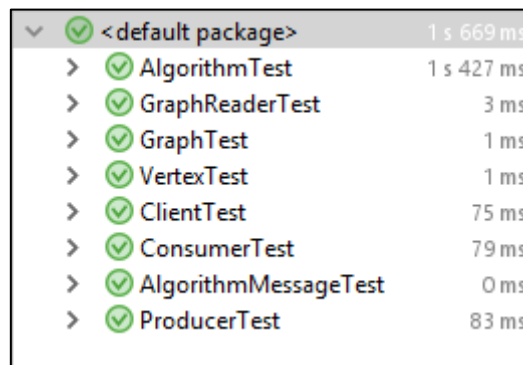
3.9. Tesztelés

Ebben a fejezetben kerülnek részletezésre a forráskódhoz tartozó **JUnit** tesztek, valamint azok a manuális tesztek, amik során a weboldal és az algoritmus helyes működése tesztelésre került.

3.9.1. JUnit tesztek

A Java forráskódokat a **JUnit** technikával teszteltem. A projekt írása során törekedtem arra, hogy minél több privát metódust használjak, így a **JUnit**-tal történő tesztelés nem sok függvényt érintett. A privát metódusok ugyanakkor ezeken a publikus metódusokon keresztül meghívásra kerülnek, amelynek során az ő helyes működésük igazolásra kerül. A tesztelés során hibás és helyes adatokra is tesztelésre kerültek az osztályok. A következő osztályok kerültek tesztelésre:

- hu.elte.algorithm.Algorithm
- hu.elte.graph.GraphReader
- hu.elte.graph.Graph
- hu.elte.graph.Vertex
- hu.elte.jms.client.Client
- hu.elte.jms.consumer.Consumer
- hu.elte.jms.producer.Producer
- hu.elte.jms.message.AlgorithmMessage

✓ <default package>	1 s 669 ms
> ✓ AlgorithmTest	1 s 427 ms
> ✓ GraphReaderTest	3 ms
> ✓ GraphTest	1 ms
> ✓ VertexTest	1 ms
> ✓ ClientTest	75 ms
> ✓ ConsumerTest	79 ms
> ✓ AlgorithmMessageTest	0 ms
> ✓ ProducerTest	83 ms

3.16. ábra. A projekt osztályainak a JUNIT tesztjei

3.9.2. A weblap manuális tesztelése.

A program indítása után a szerver helyesen betöltötte az index.html állományt az ott ábrázolásra kerülő elemek, és animációk jól elkülöníthető részekre bonthatók. A felhasználó könnyű eligazodását teszik lehetővé. Az esetlegesen megjelenítésre kerülő

hibaüzenetek egyértelmű utasításokkal látják el a felhasználót. A megfelelő eléréseken helyesen kerül megjelenítésre az algoritmustól érkező adat.

A weblapon található gombok működése manuálisan került tesztelésre. Az oldalon található gráf csúcsok kiírása megfelelő volt, az minden esetben tükrözte a **graph.txt**-ben felsorolásra került csúcsokat. A két kitölthető mezőnek a helyes adatok esetén elmentésre került az értékük. Hibás működés esetén a megfelelő hibaüzenettel kezelődött le a hiba.

A tesztelés eredményeinek következtében kerültek letiltásra azok a gombok, amelyek a vizualizáció befejezése után újra engedélyezésre kerülnek. Így akadályozva meg azt, hogy ugyanazon gomb egymás után többszöri lenyomásával a vizualizáció rosszul jelenjen meg. A gombok működése, és az általuk meghívott Javascript függvények működése a tesztelés során megfelelt az elvártnak, minden esetben hiba nélkül kerültek lefutásra.

A "**Basic**" és a "**Animation**" gombok megnyomásakor lefutásra kerülő Javascript függvények az animáció során helyesen szemléltették a gráf algoritmus működését. A konzol ablakban egyszer sem került sor hibaüzenetre, minden egyes alkalommal helyes kérést tudtak küldeni a szerver számára.

A "**Stop Server**" gomb megnyomásakor a lefutó Javascript függvény helyesen küldött jelzést a Spark szerver számára, és az helyesen le is állt. Az erről szóló üzenetet parancssori futtatás esetén a Spark ki írja a konzol ablakba. A gomb megnyomását követően sikeresen betöltődött az **error.html** oldal.

4. Összegzés

A program nagy segítséget tud nyújtani azok számára, akik a hagyományosan ismert gráf kereső algoritmusokat szeretnék a modern technológiákkal ötvözni. A kereső algoritmusnak az üzenetsorokkal való támogatása lehetőséget nyújt, hogy a gráf csúcsaira kliensekként gondoljunk, amelyek aszinkron módon tudnak kommunikálni egymással. Így lehetőség van arra, hogy akár nagy mennyiségű adatot is feldolgozzunk. Az esetleges felhasználók számára a weboldal nagy segítséget nyújt abban, hogy megértsék az algoritmus tényleges működését.

4.1. Továbbfejlesztési lehetőségek

Az algoritmus jelen állapotában csak irányítatlan gráfokat tud feldolgozni, így az irányított gráfokra történő továbbfejlesztés lenne célszerű. Ebben az esetben már a való életben is több helyen fellelhető szituációk modellezésére lehetne alkalmazni a szoftvert. Például: navigáció.

4.2. Melléklet

A szakdolgozathoz tartozik egy CD melléklet, amely tartalmazza a program forráskódját, a lefordított állományokat, és a dokumentációt PDF formátumban.

Irodalomjegyzék

[1] Maven használata:

<https://maven.apache.org/users/index.html>

(2018.10.24)

[2] Java Message Service:

<https://docs.oracle.com/javaee/6/tutorial/doc/bncdq.html>

(2018.10.09)

[3] Apache ActiveMQ használata:

<http://activemq.apache.org/getting-started.html>

(2018.10.10)

[4] Spark Java példakódok a használatához:

<http://sparkjava.com/tutorials/>

(2018.10.28)

[5] JSON-simple példakódok a használatához:

<https://www.mkyong.com/java/json-simple-example-read-and-write-json/>

(2018.10.25)

[6] Vis.js Javascript könyvtár használatához példák:

<http://visjs.org/>

(2018.11.05)

[7] Aszinkron elosztott gráf algoritmusokról elmélet:

<https://ocw.mit.edu/courses/electrical-engineering-and-computer-science/6-046j-design-and-analysis-of-algorithms-spring-2015/>

(2018.10.15)